

Noi câți-va risipiți pe satele dimprejur la 7 ore eram cu alegătorii cu tot, concentrați la gara din Arad, pe peronul căreia se plimba agitat Herczeg Ferencz, însoțit de o gardă de jidan, cu cotoare roșii la pălărie.

Alegătorii noștri, împodobiți cu ramuri verzi de brad trec pe dinaintea lor veseli însă nu provocători, schimbând trenul spre Pecica. Aci pe peron ne zărește entuziastul avocat din Vârșeț Dr. Aurel Oltean, care aleargă spre noi, stringându-ne transportat mâna.

Sosim în Pecica. La o lungă depărtare auzim tot mai clar și puternic cu cât ne apropiem, expansiunea însuflețirii taberei noastre, care dominează peste celelalte partide ce par că veneau la înmormântare. Când s'oprește trenul un frenetic »Să trăiască George Popa« răsună și din tren și de pe peron.

În fruntea sutelor de flăcăi din Pecica, ne aștepta cel mai neobosit dintre toți Dr. Ioan Suciu, severul și agilul nostru comandant.

Intrăm în Pecica. Nu cu trăsurile ce ne așteptau, ci pe jos. Mulțime enormă ni s'alătură. La fiecare colț de stradă cu zecile și sutele de femei, tinere fete, a căror ochi ardeau de un foc sublim, și băieți cu droaia.

Răsună accentele cântecului scump tuturor inimilor românești, cântecului nostru național »Deșteaptăte Române«. Când înceată pe un moment cântecul, acum din mijloc de pepturi iase strigătul »Trăiască George Popa«.

Ajungem în sfârșit în lagărul nostru, vasta curte a părintelui Ștefan Tămășdan, unde s'aflau deja alegătorii din Pecica românească și cei sosiți cu o zi mai înainte din Curtici și Macea. Ei ne ies înainte, cu ramuri verzi de stejar, țeranii își dau mâna și ne contopim cu toții într'o însuflețire fără margini.

Candidările.

Fruntașii celor trei partide ce stăteau față în față, prezintaseră de cu seară, listele

de candidare președintelui alegerii Varjassy Árpád.

Partidul național român își înzinuase de președinte la comisiunea de votizare I-ă pe Dr. Dimitrie Barbu și Petru Tămășdan la comisiunea doua pe Dr. Aurel Novac și Petru Dragoș.

Lista noastră de candidare a fost iscălită de următorii alegători: Dr. Lazar Ghebeleş, Vasile Ciorogar, Alexa Apătean, Iuliu Lutai, Dimitrie Alexei, Dimitrie Șiclovan, Trăilă Teretean, Nicolae Dragoș, Arsa Novac, Iuon Balaș, Sava Tămășdan, Trăilă Teretean, Constantin Tămășdan, Dr. Dimitrie Barbu, George Șiclovan, George Tămășdan, Sava Rotariu și Nicolae Imbriane. Ca martori au scris lista: Sever Bocu și Octavian Tămășdan.

Toate trei candidările, fiind corespunzătoare legii, au fost admise din partea președintelui.

Ni s'au dat apoi și nouă ca și celorlalte partide 20 de paspartou-uri, pentru liberă trecere peste cordoanele militare și alte 6 paspartouri reprezentanților presei. Căci fost-a în Pecica reprezentat chiar și »Bunul econom«. Și să nu se supere »Gazeta Transilvaniei« și »Drapelul« pe noi, că ne-am permis a scoate și în numele lor legitimații. Ne trebuiau oameni și am făcut cum am putut.

Susținerea ordinii.

Pentru susținerea ordinii a fost comandată la fața locului o companie de infanteriști sub conducerea căpitanului Cioban. O companie a regimentului de husari 12 sub conducerea căpitanului Guileaume. Și gendarmeria cercului concentrată a fost întreagă sub conducerea sergentului Soós.

Cele două barace ale comisiunilor de alegere erau ridicate pe piața bisericii catolice.

Inceputul votării.

Funcționarii alegerii erau următorii: Președintele alegerii Varjassy Árpád, notar: Szomor István. Președintele comisiunii II: Dr. Ilie Precupaș, notar Reiner Adolf. Președinți substituiți: Mezey Andor, Leitner

Pál. Notari substituiți: Vrbnyi Gyula, Imre.

La ora 8 aceștia și-au ocupat locurile. Înainte de începerea votării, s'au sortat în privința ordinii în care să se facă ceapă votizarea. Rezultatul sortii a fost: Herczeg, Zlinszky, Ilie, Popa, Herczeg, Zlinszky, Ilie, Herczeg, Popa, Zlinszky.

La baraca I Pecica ungurească doua, Pecica românească a început votarea.

Cinci ori șeasă înși erau din Pecica românească cari se imbulzeau la urnă dea votul lui Herczeg.

Defilarea Pecichei românești.

Au urmat apoi la urnă alegătorii Pecica românească. Defilarea lor în fruntea tinerilor ungurești a fost impozantă, peste 200 de alegători. Patru cu patru brațuși în haine de sârbătoare cu ramuri verzi la pălărie. În fruntea lor pășeau Dr. Vlad și Dr. Suciu. După dînsii neau moșnegii și bătrânii. Păreau că la »Forum romanum«, atîta demnitate gravitate era în ținuta lor. Străinii stăteau în picioare să privească buimăcile. Partidele contrare privesc buimăcile cu încredință. Fica ceată de oameni, cari au dispărut din vedere, au înfruntat terorismul și au dat vezi de adevărate caractere romane.

Dar să n'o spunem noi, să-l lăsați dînsii să ni-o spună cum a fost. Eu scriu »Az Újság« ziarul guvernamental care colaborează însuși Herczeg Ferencz.

»Alegătorii de naționalitate românească mers la vot în liniște în mod neștețos, doi cu doi. Singurul lor semn de bucurie în pălărie era proaspătul ramurii de stejar. Se spune că preoții le-ar fi luat jurământul. Cert e că în privința ordinii a disciplinei ei au fost cei dintâi care putea să spun, că era plăcere să-i privești — deși nu era plăcere».

Așa scriu Ungurii. Își poate da seama ori-cine închipuire ce măreață era oferită de bravi Pecicani. Onoare lor.

La 10 ore raportul voturilor dat de următorul:

MINERVA.*)

(Zeia științelor — către învățători.)

Salutare trimis vouă,
Cari v-ați adunat aice,
Se culegeți, după muncă.
Zdrobitoare, mândre spice!

Zeul Marte, tată-al Romei
Mi-a zis dându-mi o cunună:
— »Mergi cu dansa și'n cunună
Fii mei — când vor fi una!»

Eu umblat-am ca pribeagă,
Rătăcind pe mândrul cer,
Căutând vecinic fiul Romei
Printre vrajă și mister.

Căci Traian făcut-a cale,
Și-a făcut așezământ
Pentru o mândră înălțare
Astu-i neam, p'acest pământ!

Rătăcit-am în neștire,
Dorul lui purtând în sân,

*) S'a ctit la adun. gen. a învățătorilor Aradani (banchet) ținută în Siria la 29 Aug. n. a. e.

Când de odată cu uimire
Auz strigăt de Român!

I-am aflat. Inșă, durere!
I-am aflat toți resfrăți!
Purtând lupte cu străinii;
Dar luptând ca bravi bărbați!

Am stat locul o vreme,
Am strigat apoi: bărbați!
Cultura e ținta voastră,
Uniți-vă frați cu frați!

Și uniți când veți fi odată
P'ale științelor cărări,
N'o să vă mai stea în cale
Noaptea cu a ei orbecări!

Dar de-odat' un imn s'aude
Blând și dulce, dulce, clar,
Și în zarea 'ndepărtată
Zeci de zeci lumini apar.

Sub o coastă adăpostită
De-o ruină seculară,
E verdeață, e lumină.
Inima, gându-mi tresare.

Mărețele legioane.
Par că le revăd în gând,

Cum să 'nșiră spre cetate
După Vultur, rând pe rând.

Din turbata 'nvălmășeală
Văd fugind aliotmanul,
Biruința crucii-o poartă
Falnic Jancu Sibiianul.

După vreme de greu și jale
Ear apare Armonia,
Infrășiți Români Dascăli
Adunați sunt la Siria.

Bucuria mea e mare,
Dorul meu e necuprins
Când în luptele amare
Voi sunteți, cari ați învins!

Vouă vă aduc cununa,
Căci voi mă reprezentați,
Și vă zic cu bucurie:
Salutare surorii, frați!

Salutare trimis vouă
Fete mândre vestaline,
Cari la vatra strămoșească
Aprindeți cereștii lumini,

Și cu ele-arătați calea
Cătră bunul Dumnezeu,

George Popa	62
Herczeg Ferencz	57
Zlinszky István	52

In vremea asta Pecica maghiară și Pecica românească continua cu votarea.

La 11 ore situația era următoarea :

George Popa	180
Herczeg Ferencz	57
Zlinszky István	158

Pecica Ungurească la 12¹/₄ a terminat votarea. Din comuna aceasta a primit 47 voturi, Zlinszky 199. Au urmat *Micălăcanii*

La 12 ore avea :

Popa	192
Herczeg	136
Zlinszky	199

Voturile din Pecica românească țin în jurul urnei la urna II pe când la urna I se țineau discuții, cu pene roșii la pălărie, rușinați și privirile în pământ Români rătăciți din Micălaca. Se deschide o privesc de o reședință de nedescris.

Micălăcanii erau peste 100 de inși tabăra Herczeg, conduși de primarul George Popa, un burtă-verde, care și-a câștigat o mare de când a ajuns a se înstăpâni în bătălie Micălăcanii. Om fără cultură dar pretențios de «domn» și 'el, George Cozma de tipul Românului stricat și parvenit, străbătut de ori-ce simțământ național. El stătea în fruntea gloatei sale fără rușine, când în dreapta și în stânga să vadă dacă cine ori nu observat de stăpânit s'el. Într-o noapte ce se întâmplă în biserică?

Ne spune un Pecican, că amândoi preoții din Micălaca au intrat în baracă și au votat. Așa era. Pe ascuns intraseră în baracă cei doi preoți români din Micălaca. Ei dădă aci numele posterității: *Iustin Dascăl* și *Ioan Morariu*. Prințind ai noștri veste, grăbiseră s'asupra pe cei doi apostoli ai neamului și bisericii lor ca să le dea o demnă primire. Și ceea-ce a urmat a fost stășiilor pentru noi. S'a terfelit revelația și cinstea preoțească, în fața străinilor oferindu-le un aspect nespuse de trist pentru noi. Uitasem pe un moment nemerita incomensurabilă la care s'au putut

pretă acești uitați de sine și nu simțeam decât scârba și rușinea arzându-ne în față. «*Iuda*» era strigătul poporului după dînșii și numai baionetele au împedecat ca în zdrențe să se facă revereanda pe care dînșii au necinstit-o. Apărați de geandarmi au putut scăpa teaferi falnicii preoți din Micălaca: *Iustin Dascăl* și *Ioan Morariu*, între afurisirile poporului indignat la culme de purtarea lor păcătoasă. Căci poporul era sedus de dînșii. Cei doi preoți și primarul din Micălaca au făcut ca peste 100 de frați ai noștri să deserteze de sub steagul național și să meargă la dușman. Totuși 28 de inși au votat și cu noi și aceștia merită deosebit cinstea noastră căci ei s'au arătat bărbați a rezista conducătorilor păcătoși. Onoare lor!

Scene iritante.

Intr'astea pasiunile creșteau mereu. Bărbații noștri de încredere Dr. *Dimitrie Barbu* și Dr. *Aurel Novac* aduc la cunoștința președintelui că la moara unui jidan sunt închiși mai mulți alegători de ai noștri, violați în libertatea lor personală.

Președintele *Varjassy* dă ordine sergentului de geandarmi, să cerceteze afacerea. Acesta însă să reîntoarce spunând că reclamația Românilor e *nemotivată*. Mai târziu însă s'a dovedit că era motivată.

Alt incident este provocat de inimosul nostru bărbat de încredere Dr. *Aurel Novac*, care somează pe președinte să scoată pe un domn afară din baracă. Domnul acesta era baronul *Solymosy*. Se naște un schimb de vorbe iritate între dînșii. Atunci Dr. *Novac* cu glas stentoric îi strigă baronului: «*Afară! Aici nimic n'ai de căutat*».

In felul acesta și în altele au apărut acești vrednici Români, interesele steagului nostru național.

Ora de încheiere.

La a II comisiune de votare președintele Dr. *Ilie Precupaș* defighe ora de încheiere de 6¹/₄.

La 7¹/₂ ore s'au enunțat apoi rezultatul:

George Popa	428
Herczeg Ferencz	802
Zlinszky Mihály	457

In chipul acesta s'a terminat alegerea aceasta memorabilă.

Intr'un viitor număr al nostru vom publica cu numele pe toți cei 429 de bravi Români, cari au fost credincioși steagului național. Li vom publica cu numele ca neam de neamul lor, și fișii fiilor lor să știe că au avut părinți de omenie.

Pe cei rătăciți nu-i vom publica, nu pentru-că n'ar merita-o ci pentru-că nu vrem să rămână pătați și ca poate odată fișii lor să rosească pentru faptele părinților slabi. Pe dînșii i-am pedepsi în chipul acesta, și asta ar fi o nedreptate.

Către alegătorii Români din cercul Pecica.

Alegătorii partidului național român din cercul Pecichei sunt rugați a nu se angaja nici într'o parte căci partidul național român se va întruni cât mai curând pentru a hotărâi atitudinea viitoare a alegătorilor Români!

Jandarmeria în Micălaca.

Din învecinata comuna Micălaca ne vin știri de necrezut.

Apostolii preoți de acolo *Iustin Dascăl* și *Ioan Morar*, tristele figuri ale alegerii din Pecica, nu-și cred încă rolul terminat.

Se știe că pe lângă toată presiunea dezvoltată de acești venerabili, 28 de țărani totuși au votat pentru candidatul național. Sermanii aceștia sunt acum luați la țintă.

Eată ce cetim în ziarul «*Függetlenség*» din loc :

«Alegătorii cari au cutezat să voteze cu Dr. Popa au acum triste zile. Cei doi eminenți preoți, i-au conscriș pe alegătorii aceștia și i-au dat pradă răsbunării celei mai neauzite și revoltătoare. Adevărată goană s'a pornit împotriva acestor oameni, cari acum în fel și chip sunt terorizați ca la balotagiu să voteze cu candidatul guvernului. În sal e adevărată stare de asediu : ziua întreagă trec și vin geandarmii, pătrund în casele oamenilor și cu nesfârșite apucături îi «lucra» pe oameni. Toate acestea le face cunoscutul primar cu cruciulița de argint și cei doi preoți cu totul demni de dânsul turburând pacea și liniștea comunei.

De judele comunal nu ne mirăm. Iși teme slujba și vrea să și merite cruciulița de argint. Dar cei doi preoți de ce oare cortedesc așa ca și eșii din minți ?

«*Și oare conșistorul român gr.-or. din Arad are cunoștință, că tocmai preoții sunt aceia, cari seamănă neghina între proprii lor credincioși, le duc geandarmii pe cap și turbură pacea comunei ?*»

Ne arde obrazul de rușine cetind aceste șire. Un ziar maghiar, apărând poporul de păstorii s'ei, cari s'au făcut lupi!

Cerem și noi cu insistență ca conșistorul să-i i-a la răspundere, căci dacă sunt adevărate știrile acestea, barba trebuie rasă la astfel de preoți uitați de sine și de poziția lor.

Rușine să le fie!

*Ce-a creat prin Zeul Marte,
Pre Român poporul său!*

*Salutare trimit vouă
Munților îmbătrâniți ;
Spuneți voi cu a voastre șoapte,
Spuneți lumii și-i vestiți!*

*C'a trăiat la sânul vostru
Un popor mult apăsât ;
Care ați din întunec
La lumină s'a nălțat!*

*Spuneți voi iubite vânturi
Din apus și răsărit,
Că Românul a fost Leul
Blând din fire, liniștit ;*

*Când îns'a venit dușmanul
Și'n asalt s'a aruncat,
Făcut-a tun de mesteacăn
Și'n vânturi la spulbărat.*

*Spuneți voi, isvoare line,
Voi ce seteați stămpărat
Viteazului ce din fluier
Doine mândre v'a cântat ;*

*Spuneți voi cu murmur dulce,
Duceți vestea până'n mare:*

*Că trădește p'aici îned
Un vicaș de nume mare!*

*Spuneți voi dragi păsărele,
De prin codrii, văi și lunci,
Ce-ați cântat cu-atâta jale
Românilor Doine dulci!*

*Care-i doina cea din urmă
A viteazului iubit? . . .
Spuneți, căci voi ați păstrat-o,
Fluerul s'a risipit! . . .*

*Salutare trimit vouă
Codrii falnici, văi și munți,
Dulci isvoare, paseri mândre,
Juni, bărbați și moși cărunți!*

*Salutare trimit vouă
Tuturor ai mei iubiți,
Ca puturea în unire
Să lucrați când vă ntruniți!*

*Eu atunci prea fericită
Mânile voiu ridica
Și sub scutul lor puternic
Vă voi binecuvânta!*

Nicu Stejărel.

Alegerea din Pecica și presa maghiară.

Intemplerile, care au precedat cu atâta avânt, însuflețire și adevărată înălțare națională actul alegerii de deputat în Pecica, manifestațiunea importantă și încrederea desăvârșită a alegătorilor români în conducătorii lor firești, a stârnit în inimile noastre atât cu ocaziunea turneului candidatului nostru prin comunele române din cercul Pecicel, cât și în ziua alegerii din acest oraș în majoritate românească, un sentiment de încurajare crescândă, — și a provocat în sufletele Românilor de pretutindeni o flacăra puternică, sacră de însuflețire nemărginită, care face să ni-se întărească convingerea noastră de până aci dela ruperea cu trecutul nefast și plin de desamăgire pentru cauza noastră: aceea convingere, ce mărturisim și mărturisim și acum fără sfială și hesitare, că drumul, pe care am apucat, este cel adevărat, fără încungiur, oblu, deși cam globuros și încărcat cu spinii, dar cu atât mai glorios, care are să ne conducă, fără să fim împedecați în mersul nostru pe un moment măcar, la ținta ce ni-am propus: să străbatem, fie și prin miile de jertfe și greutăți în casa țării, unde să dăm pept cu vrășmașii naționalității noastre în luptă dreaptă, legală și constituțională.

Această pornire ca de vifor a acțiunii noastre a produs un jalnic ecou în inimile aceluia, carei mai mult interes au, să fim pe pace, să ne tăvălim în trândăvia politică de până aci, să fim pe scurt pasiviști, scriind memorande, replice, articoli de gazetă fulminanți, ca în chipul acesta să aibă stăpânirea cu cine infunda temnițele. Pe cât de zgometos ne strigau puternicii zilei, pe când eram în pasivitate, să recurgem la lupta constituțională, și să venim în parlamentul maghiar unde ne putem plânge și spune păsurile noastre (adecă tot Turcului) cu atât mai inverșunați și desperați până la leșinare sunt acuma, când vedem mișcarea noastră și proporțiile însuflețirii, care peste scurt timp va trebui să devină generală. Pentru-că știu ei, că această însuflețire, căreia ei îi zic fanaticism, are să fie acel mijloc de vrajă, care să ne creeze în comițiiul maghiar o gardă de campioni viguroși, întrepizi, capabili de luptă cu balaurul, care de sute de ani tot face încercări să ne înghită. Știm noi, că lupta noastră nu are să placă Ungurilor de toată culoarea și de tot soiul; știm noi, că împrejurarea, că am părăsit atitudinea de până aci, și ne-am angajat de nou la luptă neobosită, onorabilă și plină de greutate, nu poate cădea bine la inimă adversarilor noștri. Asta însă n'are să ne împoarte, n'are să ne ducă în confuziune ori să ne temem de amenințările, fulgerările și insultele lor, urmându-ne calea noastră înainte. Furtunul de astea am mai întâmpinat noi dacă nu și mai str. șnice. Este adevărat, că până acum numai presa locală și câte-va ziare din capitală mai demne de atențiune se ocupă cu acțiunea noastră. Partea cea mai mare probabil stă încă sub impresiunea momentelor deprimătoare pentru dînsa, de nu află nici un cuvânt de zis. Adevărat să fie?

„Pesti Hírlap“ dela 31 August n. sub titlul de „Oláh kihívás“ (provocare valahă) de asemenea se ocupă cu acțiunea noastră prin comunele române, publicând specimene din vorbirile măestre și pline de însuflețire ale diferiților oratori. Din asemănarea plastică și câte-va ziare din capitală mai demne de atențiune se ocupă cu acțiunea noastră. Partea cea mai mare probabil stă încă sub impresiunea momentelor deprimătoare pentru dînsa, de nu află nici un cuvânt de zis. Adevărat să fie?

Lăsând la o parte argumentările obicinuie în presa maghiară despre libertatea cea mare, de care ne bucurăm pe toate terenele în Ungaria, omițând din vedere afirmațiunea imbecilă că numai din renitență (!) nu voesc Români și peste tot naționalitățile să învețe limba statului, amintim numai unul din motivele principale de indignare ale ovreilor dela „Pesti Hírlap“. Li se revoltă simțul (nu știu care), pentru că Români nu zic nici odată *regele* și tot-de-una *Maiestatea*

Sa! La fine autorul se îmbată cu apă rece, și în starea aceasta constată cu vedută bucurie, că „în zădar se căznesc Români să facă șgomot, căci nu-i aude nime nici la Paris, nici la Roma nici la Bruxela“. Poate fi asta adevărat, că deocamdată dăm de urechi surde, dar nici nu intenționăm asta, ci voim hotărît ca „șgomotul“ ce facem, să fie auzit la Budapesta.

Cu mult mai obiectiv și calm este articolul prim din „Egyetértés“, dela 27 August. După-ce crede, că o parte din Români și azi ține morțiș la pasivitate, care voește să fie rezistență pasivă drept demonstrațiune contra ordinii de stat actuală, este silit să constate, că Români au simțit că timpul pentru a rupe cu trecutul, a sosit. După asta continuă:

«Nu cunoaștem temeinic programul, cu care Români voesc să între în lupta electorală, dar presupunem, că nu vor pași cu politica grandomană a dacoromânismului, și că nu pentru aceea se pregătesc să între în dieta maghiară, ca acolo să represinte această politică. Nici aceea nu o credem, să mențină punctul din programul lor referitor la uniunea Ardealului, pentru că dacă ar voi să tradeze acolo această tendință, atunci în parlamentul maghiar n'ar putea fi tolerați».

Spune, că Românimea s'a întărit în timpul din urmă numai din slăbiciunea politice de naționalități a guvernelor maghiare (tot cântecul vechi). Români s'au și folosit de timpul oportun și ocaziunea potrivită pentru agitație, în cât azi desvoaltă o acțiune intensivă, cucerind teren imens. Față de acțiunea Românilor de a intra în parlament se exprimă cu mai multă loialitate și simț de echitate. «Din partea noastră ținem de mai corect, dacă Români își trimit reprezentanții politice în parlament, de cât, că necontrolați și liber să agite printre popor. În parlament au ocaziune să-și descopere gravamentele pentru a fi ori ascultate după însemnătatea lor, ori, dacă acestea denotă o tendință ostilă statului, întreg parlamentul să respingă atare plânsoare nejustă fără deosebire de partid».

Guvernamentalul »Aradi Közlöny« din loc, ocupându-se la loc de trunte cu rezultatul alegerii din Pecica sub titlul »A pécskai pótválasztás« (Balotagiul din Pecica) scrie următoarele. Reproducem întreg articolul fără să ne întreținem deocamdată timp mai îndelungat asupra considerațiilor, cuprinse în acest articol.

Când în seara alegerii din Pecica ne-am întors acasă, la gară era adunată o ceată de Români. Domni și țărani formau acel grup și cântau cu însuflețire. Cineva a întrebat:

— Oare de ce cântă aceștia? Foarte scurt a fost răspunsul: Ei își serbau redeșteptarea lor. Românimea, care în Ungaria este luată ca naționalitate, de secol încercă să se facă independentă.

Rescoale sângeroase, revoluțiunii fioroase indică în anele țării această tendință spre neatârnav. Până în ziua de astăzi însă ori-ce încercare, ori-ce experimentare de acest fel a fost zădarnică. Rescoalele lor erau înecate în sânge, autorii (nagy mesterek) erau executați (frânți în roate N. R.), ear' în urma încercării lor nu rămânea, decât singură învățătura.

Sute de ani au trebuit, ca Românimea să înțeleagă, că cu încercări și acte de violență nu ajunge la nimic. A ales deci calea constituțională. Familii, comune au dat mână cu mână, au contribuit cu obolul lor și și-au dat copiii la școli. Astfel și-au format o clasă de inteligență, care în partea

cea mare și-a făcut studiile aici în Ungaria pe la institute naționale și și-aduce aminte exaltați de bucurie de tributul, care dătoresc ideii, în serviciul căreia s'au înrolat și căreia au să mulțumească cu tența și poziția lor, la care s'au ridicat.

Inteligența română a fost creată: vocați, medici, preoți, profesori. Mulți șirul ei s'au ridicat mereu la poziție înscănată pe scara administrațiunii. În chipul acesta opera organizării a făcut considerabil progres.

Alegerea deputatului Aurel Vlad în locul Dobrei a fost începutul lozincei, care răsuna acuma în întreaga țară: Românimea intră în acțiune. Antecedenta imediată a acestei acțiuni, a fost agitațiunea întinșă care era la ordinea zilei prin ținuturile mănăști. Și-au desfășurat steagul lor propriu, sub care au recrutat drept combatanți pe consăngenii lor. Astăzi opera deșteptării este terminată, și în toate curile naționalităților *partidele maghiare acum față în față cu Românimea, ca un adversar puternic.*

La alegerea din Pecica naționalismul ținut în șac pe independentiști până în timpul moment, ear' ordinea și disciplina domnia între ei, a fost așa zicând de admirat. Ei păseau în liniște, doi cu la urnă, dându-și votul pentru candidații lor și îndepărtându-se earăși în liniște. *Căiri nu puteai vedea un alegător româ beat, nici unul nu se certa. N'aveau stea nu căpătau bani, nici de beut, nici de mâncat pentru voturile lor. Partea cea mai abia după amezi a putut ajunge la vot, așa că până atunci aștepta fără bucurie de mâncare și fără strop de beutură.*

De așa disciplină este capabil numai fanaticismul. Dar nu pseudo-fanaticismul teptat cu vorbe de șagă de cătră independentiști, ci acela, care isvorește din marea festațiunea imediată a solidarității: din munitatea de rasă.

Secretarul consistorial român din Arad a dat din incidentul alegerii din Pecica următorul acord: silind pe preoți și învățători să facă jurământ solemn. Ca și când ar apăsat un nasture electric, așa a electizat schinteia însuflețirii pe toți și toate; preotul a umblat din casă în casă, jurând credincioșii săi, că vor vota pentru candidatul partidului național. Jurământul legat și credincioșii astfel sunt prinși. Trei din acești alegători se vor reținea dela lotagiul, și numai o parte se va lăsa amenită cu vorbe frumoase, promisiuni căpătueli.

Dacă Zlinzky, ar reuși să câștige seama sa și această parte dubioasă, atunci nu ar putea obține majoritatea. Lupta sa deci este luptă sterilă, zădarnică care se va termina fără rezultat pentru partidul independentist. Cele două partide maghiare se vor război și sfâșia, ca al treilea cel căzut, să se bucură de păruiala. Dar' într'aceea partidul dușman nu șade mâinile în sân. Osul îl ia, ce-e drept altul însă trage învățătura din astea, ca cu ocaziune, devenit mai expert și mai înșă poată intra în luptă mai bine înarmat.

Astfel cei doi candidați maghiari trebuie să servească drept mijloc intuitiv pentru Români. Unul trebuie să repășească, dând terenul de luptă celuilalt. Ear' celălalt repășește, numai cel mai slab poate fi, adecă, are mai puține prospecte pentru convingere, și care nu are în dosul său

area nici forța, care să poată apăra suveranitatea unghurimeii din acel cerc.

Nu numai să vorbești, ci să și jertfești patriotism. Aici cere interesul țării sacrificiu. Prin urmare, dacă candidatul partidului independentist nu numai vorbește, ci și cugetă ca un adevărat patriot, atunci are dreptul să dădă datorița să tragă consecvențele din starea actuală a lucrurilor.

Adunarea generală a societății teatrale în Brad.

— Raport special. —

Adunarea în Brad. — Seara de cunoștință. — La biserică. — Balul.

Zile de sărbătoare s'au început Duminică 27 August n. în micul orașel Brad, atât de iubit de românii noștri.

Duminică și Luni s'au ținut în Brad adunarea generală din acest an Societatea pentru creșterea unui fond de teatru românesc.

În anul acesta timpul nu a favorizat adunarea noastră. De câte-va zile ploaie rece se lasă să cadă asupra dealurilor din preajma Crișului. Vremea e rece. Văzduhul posomorât.

Cel dornic de cultură românească n'au înțeles însă nici de astă-dată a grăbi aici spre a da obolul lor și a manifesta iubirea lor pentru înaintarea culturală a Românilor.

Cu trenul dinspre Arad a plecat încoace președintele societății dl. *Iosif Vulcan* încă Sâmbătă 27 l. c. În societatea lui era *Emanuel Ungureanu*, avocat în Timișoara, membru în comitetul societății, acest neobosit Român, care de nicăieri nu lipsește, unde e vorba de fapte românești. Apoi *Dr. Petru Călcunariu*, avocat în Oradea, *Dr. George Dobrin*, adv. în Lugoj, *Dr. Aurel Grozda*, adv. în Arad, *Dr. Marcus*, adv. în Giula, *Valeriu Branicea*, publicist, directorul dela „*Capelul*“, și preotul *Victor Popovici* din Ciaba.

În ziua de duminică o frumoasă cunună de doamne, doamnele: *Vulcan*, *Dr. Marcus*, *Popovici*, apoi d-na și d-șoara *Ardelean* din Deva. La adunarea Boroș-Sebiș s'a urcat pe tren *Vasilie Hodoș*, alt membru în comitetul societății, dimineața cu doamna sa și cu d-șoara *Aurelia Popovici* din Nadăș. Tot aici s'a alăturat societății înărilor avocat *Dr. Aurel Grozda*, din Buteni.

Afară ploua mereu. Negura acoperia frumusețea văii Crișului, societatea călătoare simțea că oboseala naturii și animația de altă-dată se scurta clipele plictisitoare ale călătoriei pe drumul vicinal.

La Hălmgău s'a alăturat societății d-șoara *Marina Mușiu*, ear' la Baia-de-Criș se urcă în trenul veselul *Nicolae Hențu*, notarul vestit din Brad, care cu vocea-i stentorică și cu veselia lui sale a mai electricat puțin societatea.

În sfârșit seara la oarele 7 trenul a sosit la Brad. Era deja noapte și ploaia cădea mărunț și continuu. Totuși bravii Brădeni ne primiseră cu însușirea. Părintele protopop *Vasilie Damian* din Brad binecuvintează societatea, pe președintele ei dl. *Iosif Vulcan* răspunde emoționat și mulțumește pentru frumoasa primire.

Se naște apoi învâlmășala obișnuită și în sfârșit totuși convoiul pleacă și oaspeții sosiră la hotelul lor. La masa ospitală a profesorului *Dr. Hențu*, era adunată deja o frumoasă societate, unde aflară pe vice-președintele comitetului dl. *Virgil Onișiu* cu doamna și pe harnicul secretar al societății dl. *Iosif Blaga*, care venise aici cu trăsura dela Deva. Tot în Brad se află și cassarul societății, *Dr. N. P. Petrescu*.

Seara de cunoștință s'a ținut în sala cea mare dela „Hotel Central“, unde pe la oarele 9 s'adunase lume multă și aleasă. Taraful vestitului *Ghiuțu din Abrud* se obosia, să mai verse în sufletele cam obosite ale societății.

Protopopul *Vasilie Damian* în numele Zărandanilor, salută pe inibitului președinte al societății dl. *Iosif Vulcan*, precum și pe toți oaspeții sosiți. *Iosif Vulcan* arată meritele distinse ale Zărandanilor pe terenul culturii românești și le mulțumește pentru primirea, ce au făcut și acum societății Române.

Nu știu, cât a mai stat Hențu cu Ghiuțu la „Central“, căci eu eram obosit și m'am dus la culcuș pe la oarele 12.

Seara ploaie, noaptea ploaie, dimineața ploaie ear. Totuși Zărandul îmbracă haină de sărbătoare și în Brad lumea grăbește la biserică să asculte rugăciunea după vechiul obicei românesc „toate lucrurile bune se încep cu rugăciune“. La biserică au slujit protopopul *Vasilie Damian* însoțit de preoții *Victor Popovici* din B.-Ciaba, *Petru Rimbaș* din Brad și diaconul *Joldea* din Hălmgău.

Biserica era formal ticsită de lume. La sfârșitul serviciului divin protopopul *Vasilie Damian* a ținut o vorbire foarte potrivită, în care arată însemnătatea teatrului român, care este chemat să conlucreze lor delăturarea multelor vicii, de care suferă poporul nostru și peste tot societatea românească.

Dela biserică lumea s'a adunat în sala de gimnastică a gimnaziului, unde s'a ținut ședința I-ă a adunării generale.

Ședința I.

La 12 ore președintele *Iosif Vulcan* deschide adunarea printr'un discurs, în care arată, că mijlocul cel mai puternic al teatrului este adevărul și în temeiul acestei afirmări relevă în colorii afară din cale negre viața socială de azi a Românilor din țeara noastră.

La ședința a luat parte din partea administrațiunii politice dl. *Krasznay Oliver*, prim-pretorul cercului Brad.

Di *Dr. Pavel Opreșă* în numele Zărandanilor salută societatea pentru crearea unui fond de teatru român și comitetul, care în frunte cu venerabilul său președinte conduce cu atâta rezultat societatea teatrală.

Grigorie Părau, directorul gimnaziului din Brad, salută adunarea generală a societății teatrale în numele asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român.

Acestor cuvântări de felicitare le răspunde președintele *Iosif Vulcan* mulțumind călduros atât Zărandanilor, cât și reprezentantului Asociațiunii pentru salutul adus.

În legătură cu aceasta președintele *Iosif Vulcan* închină cuvinte pline de iubire memoriei primului președinte al societății, *Dr. Iosif Hodoș*, care nu numai la înființarea fondului de teatru, ci pe toate terenele vieții românești a fost unul dintre cei mai buni filii ai neamului românesc, în deosebi în țara Zărandului a fost sufletul acelor mișcări, cari au avut de țintă progresul cultural al Românilor din această țeară.

De notari ai adunării s'au ales d-nii: *Vasilie Goldiș* și *Dr. Iosif Blaga*.

Se prezintă raportul general al comitetului societății asupra lucrării sale dela adunarea generală din urmă, care se predă pentru cenzurare comisiei, ce se constituie din d-nii *Dr. Valeriu Branicea*, *Vasilie Damian*, *Ștefan Albu*, *Niculae Hențu* și *Dr. Ioan Radu*.

Se prezintă raportul cassarului despre averea societății și gestiunea anului trecut. Se predă spre cenzurare comisiei, care se constituie din Domnii: *Dr. George Dobrin*, *Petru Rimbaș*, *Dr. Aurel Grozda* și *Ioan German*.

În înțelesul §-lui 5 din Statutele societății pentru câștigarea și înscrierea noilor membri fondatori, pe viață și ajutoari se aleg în comisiune d-nii: *Dr. Ioan Papp*, *Alexandru Draia*, *Dr. Pavel Opreșă*, *Dr. Ioan David* și *Adam Demian*.

Urmează acum la ordinea zilei cetinea disertațiunilor. S'au anunțat următoarele: 1. *Înființarea gimnaziului din Brad*, de *Dr. Pavel Opreșă*. — 2. *Despre gust*, de *Dr. Iosif Blaga*. — 3. *Câte-va amintiri dela școlile din Brad*, de *E. Hodoș*. — 4. *Biserica și Teatru*, de *Dr. V. Branicea*.

Președintele dă cuvântul d-lui *Dr. Pavel Opreșă*, care cetește disertațiunea sa „Înființarea gimnaziului din Brad“. Publicul ascultă cu deosebit interes această disertațiune, care pentru prima dată scoate în lumină epocalul fapt al zărandanilor, prin care ei au ridicat la poalele muntelui Vulcan un puternic focular al culturii românești. Autorul este viu aclamat din partea publicului, ear dl. președinte îl mulțumește în numele adunării pentru deosebita plăcere, ce i-a procurat prin lectura sa preinteresantă.

Fiind timpul înaintat președintele încheie ședința primă a adunării generale și anunță ședința proximă pe mâine-zil în 29 Aug. n. la oarele 9 a. m. Publicul se depărtează vesel, căci atât

cuvântul de deschidere al președintelui, cât și disertațiunea distinsului profesor *Dr. P. Opreșă* i-au procurat adevărate plăceri literare.

Banchetul.

Erau deja 3 ore d. a., când în sfârșit și-a putut lua începutul banchetul, aranjat în sala cea mare a hotelului „Central“. Sala aceasta „mare“ era earăși ticsită de public: domni, doamne, țărani, țărance. Prânzul a fost bun și ieftin, animația veselă.

La timpul obișnuit președintele *Iosif Vulcan* într'o cuvântare avântată relevă meritele iubitorului nostru monarch față de instituțiunile culturale românești și închină în sănătatea împăratului-rege *Francisc Iosif I.* (Aclamări călduroase). *Ghiuțu* intonează imnul dinastiei, pe care publicul îl ascultă stând în picioare.

Protopopul *Vasilie Damian* în cuvinte călduroase arată meritele neperitoare ale d-lui *Iosif Vulcan* pentru societatea fondului teatral și între entusiaste aclamări ale publicului închină în sănătatea d-lui Vulcan.

Di *Ioan German* închină pentru ceilalți membri ai comitetului: *Virgil Onișiu*, *G. Dima*, *N. Petrescu*, *Em. Ungureanu*, *Dr. I. Blaga* și *V. Goldiș*.

Virgil Onișiu cu cunoscuta-i vervă oratorică și în alese cuvinte mulțumește comitetului aranjator și zărandenilor pentru frumoasa primire, ce au făcut societății teatrale.

Em. Ungureanu desvoaltă ideea, că poporul românesc are ca cea dintâi datorie a sa înaintarea materială și culturală, căci numai întărindu-se pe aceste două terene își va putea emancipa viața sa de sub influințele străine.

Vasilie Goldiș pe temeuri istorice scoate la iveală însemnătatea sentimentului în luptele de existență ale popoarelor și închină paharul său poporului român, căruia îi dorește o nouă înviere.

Dr. Ioan Suciu avocat în Arad desvoltă tema altruismului.

Di *Petru Călcunariu* invită la fapte în loc de vorbe și în urma vorbirii sale adună pentru societatea teatrală 75 Cor.

Pe la oarele 5 banchetul se termină.

Expoziție.

Dela banchet publicul pleacă la gimnaziu, ca să cerceteze expoziția lucrurilor de mână ale femeilor din țara Zărandului.

Expoziția e aranjată cu distins gust. Am văzut lucruri într'adevăr artistice. A fost norocoasă ideea de a se expune nu numai lucrări de acum, ci și din trecut. Am văzut cusături românești de acum 100 de ani.

Deosebit interes a produs un căpătâiu de pat, pe care afirmative ar fi durmit într'o noapte eroul nostru *Avram Iancu*.

Meritul principal pentru aranjarea acestei expozițiuni este al Doamnei protopopese *Vasilie Damian*.

Concert și teatru.

Seara la 8 ceasuri a fost enunțat concert și teatru. A fost enunțat la oarele 8. Fiind însă vorba de treabă românească, eu știam că începutul va fi la 9 ceasuri. M'am dus așadar la 9 ceasuri la teatru. Era însă prea de vreme, căci teatrul, adică concertul s'a început la 9 $\frac{1}{2}$.

Résunetul dela Crișana, cor mixt de *I. Vidu*, și *Résunetul Ardealului*, asemenea de *I. Vidu*, executate amândouă de corul studenților condus prin *Mihail Stoia*, ca instructorul de cant la gimnaziu, a plăcut publicului în deosebi pentru armonizarea nimerită a cântării și pentru conținutul lor duos.

Sala era așa plină de oameni, că se născuse o căldură insuportabilă. O mare parte a publicului a trebuit să stea în picioare, căci nu se mai aflau scaune. Peste tot am auzit, că atâta Român din pătura cultă din vremuri de mult trecute nu s'au mai adunat în Brad, ca acum la adunarea generală a fondului teatral.

Am fost foarte curios de piesa „*Aur*“, dramă în 4 acte de *Constanța Hodoș*, care a fost jucată la Brad de câtră diletanți. Diletanții s'au recrutat din elita societății românești din Brad (Domnii: *I. Bontescu*, *Dr. I. Radu*, *C. Albu*, *I. Demian*, *A. Demian*, *I. Bărna*, *M. Stoia*, *S. Jula* și *Domnișoarele*: *R. Costin*, *A. Demian*, *O. Ometă*, și *M. Cristea*). Și cu toată sinceritatea trebuie să facem mărturisirea, că prestațiunile acestor dile-

tanți ne-au surprins. Poate nici odată nu am văzut încă o reprezentațiune de diletanți așa bine succasă. În deosebi trebuie să scoatem la iveală talentul artistic al domnișoarei *O. Ometa*, care în rolul Anei ne-a procurat înalte plăceri artistice.

Totuş am observat, că piesa n'a fost destul de bine aleasă. La astfel de ocazii partea mai mare a publicului se compune din oameni, cari nu au trecut prin școala dramatică să poată înțelege perfect o dramă atât de serioasă ca „*Aur*“.

Nu credeți? Vi-o dovedesc.

Era scena ultimă. Il aduseseră pe Petru rănit de moarte. Il culcaseră pe pat. Maică-sa Ana se prăbușește înaintea patului, se bocește amar.

Și publicul știți ce face?

Ride.

Ana desperată. „Ce te doare puiu mamii? Unde te doare? Petre, Petre! Ce să-ți dea mama ție?“

Aud risete în dosul meu și o voce strigă: „Da dă-i o palmă!“

„*Aur*“ se poate juca la Brașov, la Sibiu, la Lugoj, ori și în alte orașe, dar nu la ocazii de acestea, unde se adună toți și toate.

Terminându-se piesa am avut ocaziune fericită a mă asculta câte-va declamațiuni din partea artistului nostru dl *Zacharie Bărsan*. A declamat următoarele piese: *Doina*, de G. Coșbuc, *Strigoii*.

Abia pe la 12 ore s'a terminat concertul și teatrul, când apoi partea mai mare a publicului s'a depărtat, ear cel cu 7 vieți în pieptul lor de aramă au rămas până dimineața.

Sedința II.

Sedința a II-a a fost anunțată pe 9 ore în 29 August. S'a început — bine înțeles — abia după orele 10.

S'a cetit mai întâiu procesul verbal al ședinței I, care s'a verificat.

A urmat apoi lectura drăgălașei schițe „*Câte-va amintiri dela școalele din Brad*“ de Enea Hodoș. Autorul lipsind, schița a fost cetită prin dl *Vasilie Goldiș*. Publicul s'a amusat mult la cetirea amintirilor dlui E. Hodoș, căruia la sfârșit dl președinte i-a trimis călduroasele mulțumiri ale adunării.

Dl dr. *Iosif Blaga*, eruditul secretar al societății, cetește operatul său „*Despre gust*“, care cu demnitate se alătură la celelalte lucrări estetice ale profesorului din Brașov.

Trecându-se la agendele oficiale ale societății, urmează mai întâiu referada comisiunii despre înscrierea membrilor noi. O surprindere îmbucurătoare ni s'a făcut. *Bradul* a întrecut toate așteptările. *Zarandul* sărac se arată cea mai bogată țeară românească, căci nicăiri nu s'a adunat atâta ban pentru teatrul românesc, ca aici în valea romantică a Crișului-Alb.

M'a cuprins o înduioșare la rezultatul acesta și în momentul, când scriu acestea șire, nu dispun de liniștea necesară a condeiului, ca să pot exprima cu fidelitate sentimentele, ce-mi stăpânesc sufletul în fața acestui moment de cea mai mare însemnătate pentru viața noastră românească. Cred însă, că faptul bravilor *Zărândeni* ne va da ocaziune a trage concluziunile firești pentru viața noastră românească.

Cu ocaziunea aceasta dl *Vasilie Goldiș* comunică adunării, că P. S. Sa Domnul Episcop al Aradului *Ioan I. Papp* pe lângă salutul său călduros la adresa societății pentru crearea unui fond de teatru român trimite totodată și suma de 200 cor., prin care se face membru fondator al acestei societăți. P. S. Sa e aclamat cu multă căldură din partea adunării generale.

Tot cu această ocaziune se fac membri fondatori ai societății cu 200 cor. următorii: „*Crișana*“, instituit de econ. Brad, — *Alexandru Draia*, inv. pens., Criscior; — *Iuniu Brut Hodoș*, director Blaj; — dr. *Iuliu Maniu* adv. Blaj; — Dr. *Ioan Papp*, adv. Brad; — *Veturia* dr. *Papp* n. *Bontescu*, Brad; — dr. *Aurel Grozda*, adv. Buteni; — dr. *Georgiu Dobrin*, adv. Lugoj; — *Iuliu Cosma*, preot în Crăciunești; — *Victor Popovici*, preot gr.-or român în B. Ciaba, dr. *Mihail Marcuș*, avocat în B. Giula și *Savu Stănilă* preot în Ribița.

Membrii pe viață cu 100 cor. s'au făcut următorii: *Vasilie Damian*, protopop Brad, — Dr. *Pavel Oprea*, prof. Brad; — *Eugenia* dr. *Oprea* n. *Cuteanu*, Brad; — *Petru Rimbaș* preot Brad; — dr. *Ioan Radu*, prof. Brad; — *Sofia*

Cutean, proprietară Brad; — *Ioan Cutean*, comerciant Brad; — *Nicolau Obădău*, comerciant Brad; — *Aron Roman*, preot, Luncăul sup; — *Dionisiu Sida*, notariu Băila; — *Romul Coțoiu*, comerciant Baia-de-Criș; — „*Zarandeană*“, inst. de credit Băița; dr. *Andrei Pop*, adv. Bănișyahunyad; — *Ioan German*, Invătător Brad; — *Nicolae Pop*, preot, — *Ioan Stanciu*, comerc. Brad; — *D-șoara Letiția Draia*, propriet. Criscior; — *Cornel Candor*, preot Călățele.

Lista acestor membri fondatori și pe viață este primită cu vil și entusiaste aclamări din partea publicului asistent.

Suma adunată la Brad pentru societatea fondului teatral este de vre'o 5000 cor., un rezultat neintrecut până acum.

Urmează la ordinea zilei referada comisiunii despre raportul cassarului. Referent este tinerul nostru avocat din Buteni, dl dr. *Aurel Grozda*. La propunerea acestuia socoșile anului trecut 1903/1905 se aprobă, d-nului cassariu *Nicolae Petru Petrescu* i-se votează absolutiv, preliminarul de budget se primește, pentru ținerea în evidență mai strictă a membrilor ordinari se va purta un registru separat, în care să fie indicat timpul primirii și așepășirii. *Averea actuală a societății întrece suma de 350 mii de coroane.*

Raportul comisiunii exmise pentru cenzurarea raportului general al comitetului îl face dl *Dr. Ioan Radu*. La propunerea acestuia se iau următoarele concluse: 1. În general raportul se ia spre știre. — 2. Adunarea generală ia cu plăcere act de reprezentarea societății noastre cu ocaziunea jubileului de 40 ani a organului nostru oficial de publicitate „*Familia*“.

3. Bursierii fondului societății să fie îndatorăți a înainta comitetului atestate despre cursurile, ce vor trece. Cursurile lor să fie înainte designate. — 4. Să se normeze prin regulament special drepturile și datorințele dintre comitet și bursier. — 5. Să se facă un canon al pieselor, cari ar fi potrivite pentru a se juca de publicul nostru.

Urmează cetirea depeșelor de felicitare din Brașov, Rohits (Dr. *Oncu*), Brunn (Dr. *Sturza* din *Wallischhof*), Somcuta-Mare (Elena *Hoszu*), Blaj (Bunea etc.), Petrea-Română, Sibiu, Deva (Simionas), Hațeg (B. *Popovici*, etc.), Brașov (Vecerdea) ș. a.

Urmează alegerea comitetului pe un nou ciclu de 3 ani. Înainte de aceasta însă președintele aduce la cunoștința adunării, că casariul de până acum dl *Nicolae Petra-Petrescu* depărtându-se cu locuința din Brașov nu mai reflectează la postul avut până acum în sinul societății. Din incidentul acestei declarațiuni președintele societății relevăză multe merite, ce dl *Petra-Petrescu* și-a câștigat până acum față de societate și propune a i-se vota pentru acestea mulțumită protocolară. Adunarea primește, cu mari ovațiuni pentru persoana dlui *Petra-Petrescu*.

Cu unanimitate și mare însuflețire se alege apoi următorul comitet: *Iosif Vulcan* președinte, — *Virgil Onițiu* vice-președinte, — Dr. *Iosif Blaga* secretar, — *Nicolae Vecerdea* casar, — *Vasile Goldiș*, secr. cons. în Arad, — *George Dima*, prof. în Brașov și Dr. *George Dobrin*, adv. în Lugoj, ca membrii.

Adunarea generală în anul 1905 se va ținea în *Reșița*, de unde a sosit la adresa adunării o călduroasă invitare.

Terminându-se astfel agendele adunării generale, se scoală dl președinte *Iosif Vulcan* și adânc emoționat mulțumește bravilor *Zărândeni* pentru rezultatele neașteptate, la care au ajuns în munca lor pentru spriginirea societății teatrale. Închină steagul societății teatrale înaintea steagului cultural, care de mult fălăie mândru și falnic în inima *Zarandului*, care din nou a dovedit, că arde în flacăra iubirii de neam. Cu lacrimi în ochi le zice ilustrul președinte rămas bun bravilor *Zărândeni*.

Adunarea erumpe în aclamări entusiaste la adresa președintelui societății, ear' protopopul *Vasilie Damian* în numele *Zarândeniilor* mulțumește președintelui și comitetului pentru conducerea înțeleaptă a societății.

Astfel s'a terminat adunarea generală din ăst an a societății teatrale.

Balul.

Încă Lună după amiază publicul se înmulțise în mod considerabil prin Brad. Năvăliseră nevăstutele și fetițele din giurul *Bradului* la balul românesc.

E bine când e bine. Dar' prea mult din ear' nu e bine. Erau frumoase, erau ademenitoare fetele și nevestele, dar' erau prea multe. Sala mare dela „*Hotel-Central*“ a fost ear' prea mică.

N'am văzut atâta lume nici în Abrud, nici la o altă adunare generală a fondului teatru. Neobositul *Oprea*, acest „*spiritus rector*“ al tuturor bunelor întreprinderi de aici, nu avea de unde să dea bilete celor doritori de a intra în sală, căci până și biletele se isprăviseră.

La orele 10 a sosit în sală domnul și doamna *Iosif Vulcan*, când apoi s'a început vesela petrecere cu o horă puternică în 3 cercuri paralele.

A descrie cu fidelitate toate fazele petrecerii imi este cu neputință. În învâlmășala colosală era chip să observi, să sistemezi observațiile, te oprești la vre'un moment mai caracteristic.

Sunt vesel, că am putut prinde numele frumoaselor doamne și domnișoare, cari au luat parte la această imponentă petrecere românească.

Numele doamnelor și domnișoarelor îl dau în ordinea, după-cum le-am însemnat la fața cului. Nimeni să nu caute deci vre-un sistem înșirarea lor. Cele fără indicarea locului sunt de Brad.

Au participat următoarele doamne: *Valea* (Oradea-Mare), *Onițiu* (Brașov), *Goldiș* (Arad), *M. Popovici* (B. Ciaba), adv. *Marcuș* (Giula), *D. Mian*, dr. *Oprea*, dr. *Radu*, *M. Bogdan*, *Elisa* (Criscior), *Maria Tisu* (Cebea), *Vict. Todora* (Curechiu), *Eug. Cristea* (Bozeși), *Elena* (Luncă), *M. Lazar*, *Luisa Szabó*, *Marta* (Ometa), *Sus. Costin Ana Costea*, *Maria* (Seleuș-Cigărel), *I. Felea* (Valea-Brad), *M. Floru* (Rișca), *Av. Săcărean* (Băița), *Văd. Adamovici* (Baia-de-Criș), *D. Man*, *Ilie Sofia Rus* (București), *Maria Oțel*, *Bagoly Săndorné*, *Stoia*, *Părău*, *Joldea* (Hălmăgiu), *Robu* (Hălmăgel), *Krasznay Béla*, *Krasznay Olivér*, *Damian*, *I. German*, *T. buș*, *Drăgan* (Băița), *Stănilă* (Ribița), *Pop* (mindea), *Draia Criscior*, *Grădina* (Romos), *P. Papp* (Beiuș), *Condor* (Călățele), *Indrieș* (Sibiu), *Rimbaș*, *Boneu*, *Văd. Șerban* (Deva), *Părău*, *Glava* (Șesuri), *Putici* (Hălmăgiu), *Sărean* (Băița), *Plăștea* (Mihăleni), *Russu* (Blăgești), *Stanciu*, *L. Popa* (Tătărești), *Bocan* (Criscior), *Albu*, *Maniu*, *Mihu*, (Birlin), *Zărna*, *Nic. Bogdan*, *P. Russu* (Cebea), *Machi-Ardelean* (F. Varșand), *Candrea*, *Azarie Popa* (Criscior), dr. *I. Papp*, ear' domnișoarele au fost: *M. A. Costin*, *P. D. Costina*, *M. Drăgan*, *Putici* (Hălmăgiu), *Lea* (Păncota), *Aurelia Popovici* (Nadăș), *H. Cristea* (Bozești), *Aurelia Adamovici* (Baia-de-Criș), *Maria* (Criscior), *Damian Amalia*, *Nina* (Zella Papp (Beiuș), *Lucreția Murășan* (Beiuș), *Popovici* (Faz.-Varșand), *Golcea*, *Marcuș* (Giula), *Boneu*, *Stanciu*, *Ionescu*, *Săcărean* (Băița), *Zalia Muțiu* (Hălmăgiu), *M. Roșca* (Seliște), *Berariu* (Bran), *Aurelia Costin*, *Agata* (Deva), *Ileana Degheraș* (Criscior), *Ecat. Costin* (Dobra), *Maria Popa* și *Iosefina Popa* (Criscior), *Tătărești*, *Victoria Laslo*, *Euf. Timbuș*, *Adamovici* (Baia), *Masia Golda*, *Felea* (Valea-Brad), *Butean* *I. Crisan* (Seleuș-Cig.) (Beiuș).

Primul cadril l'au jucat 70 de părechi, re el voinicul președinte *Iosif Vulcan* cu doamna *Onițiu* și vice-președintele *V. Onițiu* cu doamna *Vulcan*.

Pe la 1 oră după mezul nopții s'a făcut o pauză, în care taraful lui *Ghiuțu* ne-a delectat. Lângă masa președintelui domnișoara *Cristea* multă artă a cântat din gură câte-va doine.

S'a reînceput apoi dansul. Trebuie să acum dansează de nu vor fi încetat.

Eu însă încălecaiu pe o șea și Vi-o să D-voastră așa.

A XIV-a adunare generală

a Reunirii învățătorilor români din școalele populare confesionale ortodoxe din protopopiatele: Arad, Șineu, Șiria, Boroșneu, Buteni, Ribița și Hălmăgiu.

— Raport special. —

Șiria, 30 August

Frumoasa comună românească din parohia Aradului, Șiria, a fost două zile centrul unor serbări culturale înălțătoare și entusiaste. Între alții noștri din dreapta *Murășului* și-au

cea mai mare fabrică de zidiri de mori și mașini
pentru mori în Ungaria de sud alui

Anton W. Saackl

ARAD, Fa-utcza I sz. 327

Primește:

toate aranjamente și reconstrucțiuni de tot felul de mori de
apă și de apă pentru măcinat fin globuros și mai puțin fin
pentru măcinatul de gris, aranjamente de mori pentru stoar-
cerea de ulei, pentru despoierea orezului de coajă, mori au-
tomatice etc.

Fabrică:

toate felul de mașini pentru mori, mașini pentru gris și pentru
scutirea simburilor din fructele pentru desert, pentru stoar-
cerea poamelor, mașine pentru cernerea făinei, cicloane etc.

Furnisează:

Sita plană pat. Seck. Mașine pentru gris și despoierea
poamelor de desert, patent Seck.
Scaune pentru cilindrul de mori, mașine de ascuțit și cu-
știrea coajei, patent Seck. etc.
Petre de mori franceze sistemul Trapp pentru ori-ce
scop de măcinare, și tot felul de articoli pentru mori.

Dispune:

de numeroase și cele mai bune referențe și scrisori de recu-
noștință asupra zidirilor de mori.

Prețuri moderate!

Lucru solid! Cea mai bună construcție!

Kőszeghy Sándor

tinichier.

Arad, Boros Béni-tér 6.

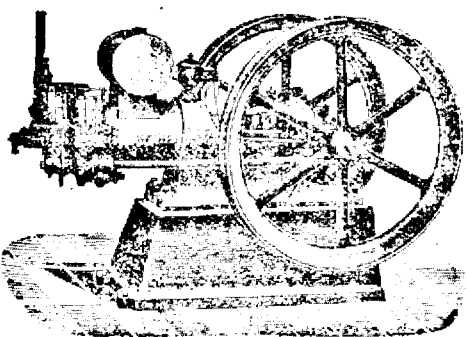
(Casa Vanicsek) 335

Primește tot felul de lucru de tinichea, (reparații de
apaduct) dela execuția cea mai simplă până la cea mai
artistică. Ori-ce reparație se face prompt și grabnic.

— *Lucru remarcabile de specialitate, prețuri culante.* —

Numărul Telefonului 86.

Birou de mecanica și atelier de mașini.
Intreprindere de instalațiuni
de gaz și apaducte.

BEER ISTVÁN

inginer privat. 318

TEMESVÁR-JÓZSEFVÁROS, Küttl-tér

Tot felul de instalațiuni de iluminare
de ori-ce sistem, deposit de reflectori,
instalațiuni de băi și closete.

Executare specialista de reparațiuni
de mașine și cazane.

Planuri și bugete gratuite

Numărul Telefonului 86.

Biroul de credit reforme și de încasare Seidl és Matiegka

Temesvár-Józsefváros, Küttl-tér 3 szám.
dă informațiuni și deslușiri confidentiale
atât în afaceri deosebite cât și despre
lucruri private de pretutindeni în țară și
străinătate, în modul cel mai conștiincios
și discret.

Primește 319

contra honorar moderat afaceri de încasare
dela comercianți și industriași, în-
casarea a pretensiunilor dubioase pe cale
pacinică ori procesuală, mai departe

Nou magazin de mobile în Arad.

Szabadság-tér 17. szám.

Am onoare a aduce la cunoștința p. o. public, că
azi am deschis în Arad **un magazin de mo-
bile** sub firma înprotocolată a lui

FISCHER J.

care magazin este filiala magazinului de mobile din
Timișoara, existent deja de 28 ani.

În urma principiului meu, a experiențelor mele
multiple câștigate și a capitalului de circulațiune suf-
icient mă aflu în poziția plăcută să satisfac tuturor ce-
rințelor on. public pe deplin.

Când mi iau voia a recomanda noua mea între-
prindere prețiosului sprijin al on. public, promit că
voi nisui să binemerit de încrederea binevoitoare a on.
public prin serviciu prompt, prețuri culante și marfă
indigenă de calitate inexceptionabilă.

312

Cu deosebită stimă:

FISCHER J.

măestru tapesier.

Cursul pentru pregătirea mai departe a tinerilor
al lui

CZOBOR OTTO, ARAD.

Pregătește pentru examenul de admisiune la ob-
ținerea dreptului de voluntariat.

În curs funcționează profesori de forță. De plasarea
elevilor din provincie se îngrijește direcțiunea cursului.
La recerșări servește cu informațiuni

358

CZÓBOR OTTÓ

conducătorul cursului.

— Kossuth-utcza Numărul 41. —

mijloc este

afaceri de împrumut și financiare, achitări
de datorii, precum și vinderea și cumpă-
rarea de bunuri și realități.

Escompturi de cambii. Losuri în rate.

Am onoare a aduce la binevoitoarea
cunoștință a p. t. public, că pe Strada
Kossuth Nr. 43 în Arad a trecut în po-
sesiunea mea

prăvălia de faur

(mai înainte a lui Stamberger Jozsef)

După o experiență de mai mulți ani
câștigată în faabrici din Budapesta și Viena,
am ajuns în plăcuta situațiune să pot în-
deplini tot felul de lucrări dela cele mai
simple până la cele mai complicate prompt
și pentru prețuri foarte culante.

Rugând binevoitorul sprijin al onor.
public, rămân Cu deosebit respect:

Végh István

măestru măsur.

397

40%

BANI!

4 1/2%

pe realitate și bunuri cu 4—4 1/2% amortizațiune la locul I. și II. fără
spese anticipative, precum și credit personal exoperează grabnic,
culant și sigur

PHILIPP GRÜN W A L D,

Agentură de bancă, Incasso,

Biurou de informațiuni

320

TEMESVÁR, Józsefváros, Küttl-tér Nr 5.

Maî departe mijlocesc vinderea și cumpărarea de case, bunuri, cafenele,
hoteluri, restaurante, prăvălii de tot felul; am prenotate case pentru
vânzare dela 2000—140.000 coroane depunerii favorabile de capitaluri
cu 7 1/2—8% venit curat, vindere de pământ etc., arende de pământ
dela 100 jugăre în sus.

4 1/2%

40%

Nouă ferărie în Arad.

Am onoare a aduce la cunoștința On. Public, că am
deschis în

ARAD, piața Boșos Béni Nr 6**o nouă ferărie**

cu articoli fabricație proprie, și parte comandați din locuri de
primul rang.

Primesc comande de turnătorie și obiecte de arangia-
mente pentru mori, anume ventiluri de moară și petri de
moară.

Fer bătrân și metale se cumpără în ori-ce cantitate.

Cărbuni de lag se pot căpăta pentru prețuri estine.

Rugând prețiosul sprijin rămân cu stimă:

Szántó Izidor

fabricant de fer și oțel în Ujdézna.

324

Am onoare a aduce la binevoitoarea cunoștință a m. on
public, că pe **Strada Weizer János Nr. 19,**
casa Doamnei véd. Dr. Petkó, am deschis un

atelier de tapiserie și înfrumșetare

corespunzător intru toate recerînțelor de azi.

După o experiență de mai mulți ani câștigată prin pră-
văliile de acest fel în Arad, precum și în urma legăturilor
mele cu cele dintâiu fabrice, am ajuns în poziția placută, să
satisfac pretensiunilor celor mai înalte a'e on. public în această
privință.

Primesc arangierea completă de hoteluri, restaurante,
după moda cea mai nouă, prompt și pentru prețuri culante;
primesc renovări, reparațiuni și obducerea de biliarde etc.

Rugând sprijinul binevoitor al on. public, rămân

Cu deosebit respect:

SZILVÁSY ISTVÁN, tapetier

330

MÁRTONFY VICTOR

tinichier de zidiri și arte, instalator de apaducte.

Se recomandă mult onoratului public pentru pre-
gătirea de ori-ce lucrare de tinichier.

— Prețuri solide. — — Esecutare promptă. —

Distins cu premiu la expoziția milenară.

==== Stipendiu de Paris. =====

Cu stimă: *

334

MARTONFY VICTOR

ARAD. Local: Piața Boșos-Béni Nr. 2.

Locuința: Strada Sárossy Nr. 2.

(Casa d-lui Purcariu).

Casa de modă

cea mai estina, solida și prevenitoare.

Stofe admirabile pentru haine, postavuri
pentru costumuri, tot felul de articoli pentru
haine, înfrumșetări și asortiment bogat de
brodării.

— Trimiti noastre în provincie gratuit. —

Comandele se efeptuesc prompt și grabnic

Nr. Telefonului 10.

343

HOFFMANN SANDOR

(Edificiul teatrului).

Ocasiune excepțională!

Din cauza zid-rei și câștigării de local, vin-
dem pentru prețuri originale de fabrică:

Servicii de prânz, de cafea, de ceai și de mocea.
Ceasce de cafea, ceai și de mocea în sute de feluri.
Farfurii, tot felul de etaloane (blide) și ștelage
pentru fructe și aluaturi.

SERVICII DE STICLA fabricate excelente din țeară și din străinătate.
STICLE, PAHARE, FARFURII DE STICLA dela cele mai simple până la
cele mai fine.

SERVICII Pentru LICORURI, VIN, ȘI BERE colorate ori din sticlă de cristal.
Obiect de lux și folosire de alpacca și argint de China, execuțiunea cea
mai modernă.

Obiecte de lux, vase, figuri etc. din porțelan fin, maiolica și fayence. —
Vase de nichel, mărfuri de metal, articol pentru arangierea de culine. —

Tasuri pentru servirea de licor, și altele din lemn, sticlă și metal.
Requisite de mâncare din alpacca, ori argintate ori nickelizate, fabricate
din țeară.

Lămpii: Pentru saloane, dormitor, refectorii, biurouri, pentru
apartamente de biliard și cabinete de lectură: Pentru
restaurante, localuri de grădini și buline. Cu luminare electrică, de gaz,
acetylen, petrol ori spirt

Ocasiune binevenită dar foarte scurto pentru cumpărarea de
trusouri, și alte lucruri pentru arangierea de locuințe, ville,
verande și locuințe de câmp.

308

Gebhart J. és Fia.**ARAD, Andrásy-tér 16 szám.**

Fondat la 1850 Nr. Telefon. de stat și com. 219.

Comande din provincie se esecută prompt și la
moment. Izvor potrivit pentru revinzători, uiegar, i,
măsari și restaurante.

— Intreprindere de sticlărie. —

adunare generală a Reuniunii lor, în ospitală comună, care a primit pe pio-culturile românești cu multă dragoste și

Duminecă după-amează cu trenul de 4 ore a din Arad comitetul Reuniunii în frunte vice-președintele Iosif Moldovan și mai mulți alții, care se urcau pe la toate stațiunile. Comitetul împreună călătoria și dl Sever referent școlar, și comisarul consisto-

la adunarea de mâne. Sosirea trenului în stațiunea Șiriei a fost prin salve de treascuri. Mulțimea eșită împingându-l a izbucnit în stridente aclamări. Din șirele ei se desface, și inteligentul primar al comunei Niculae Lazărescu care binevențează comitetul prin o vorbire foarte frumoasă. El rămâne vice-președintele Iosif Moldovan, mulțumind frumoașă primire ce i-s'a făcut comite-

După o scurtă recepțiune se pornește un cortegiu lung și răsunător a aproape 100 de tineri, în frunte cu o mândră ceată de călăreți, din tinerii voinicilor din Șiria.

Intrarea aceasta în comună a fost impos-

Seara, conform programului, trebuia să se țină o sărbătoare „seară de cunoștință“, dar a rămas, căci abea cât al bate în palme, tinerii, neputând rezista focului juvenil, au improvisat un dans, prea aprins dela început de cât să nu se stângă iute. Am rămas cu chipul acesta și fără dans și fără serată de cunoștință.

Ziua întâi.

Înainte de 7 ore, clopotele dela biserică începeau să chemau la slujba dumnezească, care să premergea începutului lucrărilor adunării generale.

Printre învățătorii, rînduri, rînduri de frunze îmbrăcați în haine de sărbătoare — deși zi de lucru — năzuiau spre biserică așezată în mijloc, la poala dealului în a cărui vîrf se vede ruinele vechei cetăți a Șiriei. Căți-va pași spre biserică azi rodește o bogată viță de vie care crucile rămase din vremea țintirilor scoalele bisericilor. Privind la aceste cruci descrierile lor, află una, ce evocă o dură și remiscență. Ea are următoarea inscripție:

La momentul zelosului naționalist
IUBU CRISTICI
din Șiria
născut în 29 Februar 1829
ucis de mâna inimicilor
în 30 Martie 1866
Suvenire prea meritată
dela
Asociațiunea națională aradană
pentru cultura poporului român
1867.

O poveste tristă spun șirele aceste. Era anul 1866. Se făceau alegerile pentru Dieta în cercul Șiriei, cerc curat românesc se făcea sărăcia o crăucenă luptă între candidatul român George Mocsonyi și ungurul Bohus János fostul fișpan al Aradului și șef de partid în Șiria. Ca și abunăoară azi, așa se făcea și atunci: cu bani, cu momeli, cu șarjete, cu înfricări, cu toate mijloacele se făcea să se câștige asupra Românilor să-și dea votul pe lângă candidatul stăpînirii. Atunci Iobu Cristici, fruntea în comună și înflăcărat naționalist, recursese la apucătură. Ca să-și scape de persecuțiunii, s'au tăcut tainic pe Români, să-și făgăduiască că vor vota cu dînsul. Așa au făcut. Bohus se credea cu biruința în mînă. Dar când s'apropie ziua alegerii, în seara noaptea Iobu Cristici cu alții 24 de soți s'au adunaseră pe toți alegătorii de prin comuna Măderat, Agriș, Arăneag, Drauț, Tauț, și trecu cu dînsii prin valea Cladovei și ajunseră pînă la Lipova întru împingerea lui George Mocsonyi. Iobu Cristici era încălecat pe un roib, în haine de habă cu șinoare vinete și cu cizme a la Mihai Viteazul.

A doua zi dimineața, ziua alegerii, Iobu Cristici intră în fruntea alegătorilor, cu steagul românesc pe umăr, triumfal în Șiria, se opri în fața castelului domnesc și erumpu toți într'un gîmă strigat: „Trăiască Mocsonyi“. Palid ca un mort stă încrăcit în fața lor Bohus, pe balconul castelului, ear Români defilează în mers triumfal pe dinaintea lui. Voturile toate se dau pentru Mocsonyi și candidatul Românilor iese învingător din urnă, stîrnind nemulțumire în-

sufletire. Iobu Cristici a plătit însă cu viața umilirea asta adusă sumetului ungur. La câte-va săptămîni, în seara zilei de 27 Martie 1866 el este repus de glonțul unui ucigaș, ce dispare în noapte, lăsându-și victima în drum rînită de moarte. Iobu Cristici mai trăiește o zi spre a-și testa întreaga sa avere Asociațiunii aradane, nu-l numește pe ucigaș cu numele, dar satul întreg știe cine a fost ucigașul.

Clopotele bisericii care sunau a treia oară, mă deșteptară din revelațiunea acestei triste povestiri a însoțitorului meu. Intru în biserică unde se începuse deja slujba divină, servită de preoții V. Popovici și I. Măierușan.

Intr'astea sosise și P. C. Sa Roman Ciorogor director seminarial, luând locul în altar unde erau și Rev. domni George Popovici, referent bisericesc și protopopii Ioan Georgea și Procopiu Givulescu.

Terminîndu-se „Chemarea Duhului Sfânt“ s'asează o masă lungă în fața altarului, la care ocupă loc comitetul, la dreapta președintelui dl Sever Secula comisar consistorial și reprezentant al P. S. Sale Episcopului.

Jos în nava bisericii ocupă locul pe bănci învățătorii și o frumoasă cunună de dame, între dînselle multe învățătoare și ele.

Vice-președintele Reuniunii dl Iosif Moldovan, care prezidează adunarea, deschide ședința printr'un substanțial și frumos discurs. Vorbește despre importanța și rolul Reuniunii, relevă progresele făcute de Reuniune și face apel la solidaritatea învățătorilor. În cuvinte calde aduce omagii P. S. Sale Episcopului, care urmărește cu părintească grijă progresele Reuniunii, reprezentîndu-se și la aceasta adunare prin dl referent școlar, Sever Secula. Salută pe oaspeții și îndeosebi pe P. C. Sa dl Roman Ciorogor director seminarial, George Popovici referent bisericesc, Ioan Georgea și Procopiu Givulescu protopopi, care prin prezența lor, dau dovadă de interesul ce-l poartă Reuniunii și ridică nimbul acestei adunări.

După discursul de deschidere ia cuvîntul comisarul Consistorial Sever Secula, care ține un discurs, ce rămîne momentul culminant al dezbaterilor de două zile.

dl Secula zice cam următoarele:

Domnule Președinte,
Onorată adunare generală,

Din însărcinarea P. S. Sale D-lui Episcop diecesan și a Vener. Consistor din Arad, m'am prezentat aci, pentru a asista la lucrările acestei adunări, pentru a lua parte la lucrările acestei adunări, pentru a lua parte la dezbaterile care vor avea loc.

Cu bucurie am primit onorifică însărcinare ce mi-s'a dat și aceasta cu atât mai vîrtos, cu cât de învățătorimea noastră pe mine nu numai poziția mea oficioasă mă leagă, ci și sentimente de sincere simpatii și colegialitate.

Am venit în mijlocul marelui familii a învățătorimii, din care și eu însumi fac parte; și de aceea din inimă curată, cu frățescă dragoste, mă simt îndemnat a spune dela acest loc, cu acest privilegiu, câte-va cuvinte, pe care le socotesc de potrivite.

Domnilor învățători,
Domnilor colegi,

„Lăsați copii să vină la mine“, — a zis divinul învățător, marcînd direcțiunea profetică, pe care o deschide în calea apostolilor și învățăcelilor săi, pentru întărirea și dezvoltarea sfintei instituțiuni, căreia el i-a pus de piatră unghiulară, piatra credinței.

Pe acea piatră zidindu-se biserică lui Hristos, acea piatră este temelie existenței, moralei și fericirii neamului omnesc.

Credința dar, credința este și trebuie să fie primul principiu fundamental al educațiunii, întru dînsa este datoare școala să ridice la lumină noile generații.

Iar când noi, Domnilor învățători, în numele școlii, a luminării, a luminei ne întrunim, lumină să fim, și lumină din lumină să dăm cel-ce dela Tatăl ceresc mai mulți talanți am primit și să luăm, cei-ce chemați suntem a merge întru numele Domnului, învățînd, — căci școalei confesionale îi revine astăzi — îndeosebi îndeplinirea misiunii profetice.

Domnilor învățători,

Școala noastră confesională, este și națională, precum națională este și sfînta noastră bise-

rică ortodoxă-română. Trebuie dar, ca la îndeplinirea profetice noastre misiuni învățătoresci nu numai să n'o perdem din vedere, ci motiv de procedare, isvor de inspirație să ne fie.

În cursul grelelor vremuri, veacuri îndelungate, neamul nostru, sub vitregia împrejurărilor, în credința străbună și-a găsit alinare și mîngăere. Cu ochii pironiți spre mîntuitorul răstignit pe cruce, și-a purtat „crucea sa“. Și când gonit de avani și puhoafe străine el se refugia în adîncimea codrilor, cu credința în suflet și cu româneasca doină de jale pe buze a așteptat, nădăjduind schimbarea vremilor.

Credința în Dumnezeu și alipirea cu sfințenie de dulcea noastră limbă, de minunatele tradiții naționale, au fost scutul și pavăza sa, prin întemperii lungi și întunecoase. Dumnezeu și conștiința individualității sale de neam au fost, sunt și vor fi eternul zid, de care s'au sfărmat și se vor sfărma toate pornirile vrăjmașe neamului nostru, din trecut și din toate vremurile.

Alătura cu duhul progresului, intrat-au în întocmirile omenești și tendințe false, arbitrare, îndreptate spre schimbarea legilor firei. Dar legea firei dela Dumnezeu este și zadarnice vor fi toate opintirile contrare ei.

În legea firei ni-s'a lăsat nouă iubirea de neam și alipirea de credința strămoșească, — pe acestea să le slugiți și cultivați, iubitorilor Dascăli, iubitorilor colegi, învățînd de-a pururi și pretutindeni, după cuvîntul scripturii.

Domnilor învățători,

Grea este lupta pe care avem s'o ducem, căci multe piedeci ni-se rostogolesc în cale și din multe părți. Dar armați cu arma credinței și cu iubirea de neam, numai birui vom putea în lupta noastră, în împlinirea misiunii învățătoresci, în munca pentru ridicarea și înălțarea culturală morală a generațiilor plătînde, a cetățenilor de mâne, meninți să fie depozitarii și puterea bisericii, neamului și patriei noastre iubite.

Și când la împlinirea acestei înălțătoare munci suntem chemați, să nu uităm că lui Cristos suntem slujitori; și după divinul exemplu să pășim cu hotărîre spre crucea noastră. Căci nimic mare, nimic sublim, nimic statornic și mîntuitor nu s'a făcut în lumea aceasta, fără jertfă.

Și Dumnezeu nu va primi de jertfă pe altarul său — pe fiul lui Avram.

Intru lozinca: Muncă și jertfă, — salut adunarea generală, în numele celui-ce m'a trimis pe mine.

Discursul comisarului consistorial, care a făcut adîncă impresiune, se decide, a se alătura împreună cu cuvîntul de deschidere al v. președintelui Iosif Moldovan — la protocol.

Dup'aceasta au urmat două disertațiuni. A profesorului Ioan Costa despre „Psihologia evoluțiunilor“ și a contabilului consistorial George Pucariu „Despre sărăcie și avuție“. Ambele foarte instructive și lucrute cu multă îngrijire și temeinicie. Conferențarii au fost călduros aplaudați și felicitați de publicul prezent.

Ședința doua.

În aceasta ședință s'a discutat asupra proiectului de lege al ministrului Berzeviczy, referitor la mai intensiva predare a limbii maghiare în școlile noastre populare. Combaterea proiectului (§ 14) din punct de vedere pedagogic-didactic, cu argumente puternice, luată chiar din limba maghiară, a susținut-o învățătorul Nicolae Ștefu din Arad, făcînd și o propunere de remonstrațiune la guvern pe calea Consistorului, care a fost primită cu unanimitate și între aplause. Acesta a fost cel mai meritos punct al ședinței a II-a.

Banchetul.

La ora 1 se servește un banchet la hotelul mare. Sunt la vre-o 150 taceșuri. Muzica delectează publicul cu cântări naționale.

La friptură, președintele Iosif Moldovan ridică un toast în sănătatea Majestății Sale, care este ascultat în picioare. Aci se naște un incident. Se comandă tarafului imnului Majestății Sale, care nu vre-a să-l execute. Atunci societatea întreagă a intonat cu vocile superbul imn. Se constatase la urmă că taraful nu cunoaștea imnul.

dl Dimitrie Popovici, toastează pentru P. S. Sa Episcopul I. Papp și reprezentantul său Sever

Secula. Relevează părinteasa îngrijire a P. S. Sale față de soarta învățătorimii și-l aduce omagii foarte avântate.

Călduroase ovațiuni se fac la adresa P. S. Sale și a reprezentantului său Sever Secula.

Mihailu Vidu, închină pentru comunitatea bisericească și în special pentru Dl Hotăran.

Sever Secula, amintește pe bolnavul președinte al Reuniunii Teodor Ceonța dorindu-i răsăntoșare. Ridică paharul în sănătatea v.-președintelui Iosif Moldovan.

Nicolae Boșcaiu închină pentru P. C. Sa Roman Ciorogar, protopop și preoții cari au onorat cu prezența lor adunarea.

P. C. Sa R. Ciorogar, ține o magistrală cuvântare, îndemnând pe învățători la muncă, fără preget.

Urmează Nicolae Ștefu, care-și recitează o poezie, producând mare însuflețire. Publicăm poezia aceasta la foileton.

Stefan Leucuța, închină pentru presă, și reprezentanții ei la aceasta adunare.

Sever Bocu, mulțumește pentru cuvintele adresate presei.

Ioan Vancu închină pentru bravii locuitori a-i comunei Șiria și în special pentru harnicul ei primar Nicolae Lazarescu.

Alexandru Muntean alui Vasile, închină pentru popor.

Nicolae Lazarescu, primarul Șiriei răspunde apoi printr-o cuvântare de toată frumusețea, el spune următoarele:

Domnilor învățători, Iubiți oaspeți!

Laudele aduse mie și fraților mei Șirienii de dl inv. Ioan Vancu sunt roadele aduse de d-sa ca fost învățător în comuna noastră, a d-lui învățător Bogdan și a mult spectatului domn George Popovici protopop. Eu și frații mei Șirienii suntem elevi crescuți de d-lor.

D-lor! N'am făcut noi ceva lucru mare, am făcut numai o primire deamnă de niște învățători români. Mai mari lucruri avem să facem în viitor.

D-lor! Am auzit dela mai mulți dintre d-voastră zicând că Șirienii sunt bravi și că alți țeranii de pela sate, nu se pot însuleți în așa măsură. De ce d-lor! Eu nu cunosc așa pământ sterp, care prin muncă rațională să n'aducă roadă. Se ocupă pe larg de chemarea învățătorului și a preotului și apoi continuă:

În ședința dinaintea de amiază, dl învățător Vancu în combaterea înțeleptei disertațiuni a dlui Purcariu a zis, că nu se pot instrui băieții în d-ale economiei, pentru-că nu-i lasă părinții și lipsesc grădinele de pomi. D-lor! Eu nu cunosc comună unde să nu fie morminți și de ce să nu se planteze acolo pomi, ori poate opresc canoanele, — opresc, dar nu sădirea pomilor ci înmormântarea pe acel loc până după un timp de 40 ani. Vă asigur d-lor, că dacă morții ce zac acolo s'ar scula, sau ar putea vorbi, ar zice că lor le-ar plăcea să fie de asupra lor mai bine parfum de flori, decât cum sunt astăzi buruene și spinii. Multe așa avea de zis d-lor, dar nu vreau să vă răpesc prea mult timp. Închin paharul în sănătatea d-voastră și vă zic: Să trăiți la mulți ani.

Concertul.

În aceeași zi, sara la 8¹/₂ ore s'a ținut concertul dat de învățătorii din tractul Șiriei, în sala destul de mare a Casei Naționale. Atâta public s'a adunat la acest concert, în cântar va fi mai văzut Șiria așa ceva. Sala, zic, destul de mare, era îndesată până la nădușală; ear în curte și pe afară abia putea umbra prin mulțime. De-odată liniște mare. Clopoțelul sună și cortina frumoasă, făcută anume, se ridică. Apare corul învățătorilor cu dirigentul Paul Sniartău (Măderat) și cântă punctul I. „Deșteaptă-te Române“ precis și maestros. Însuflețire mare a produs mărșălul nostru imn național, și corul pentru frumoasa execuție a fost răsplătit cu aplauze furtunoase. A trebuit repetat.

A urmat apoi punct II. „Elhorab“ de G. Coșbuc, declam. de d-șoara Cornelia Moldovan, o copilă drăgălașă, isteată și grațioasă. A declamat foarte frumos și cu sentiment poezia de altfel destul de grea pentru sexul gingaș. A fost viu aplaudată.

Punctul III. „Ce te legeni codrule“, a fost cântată de dl Romul Tăucean (Nădlac) acompaniat la pian de D-șoara Tulia Bogdan. Dl Tăucean dispune de o puternică voce de te-

nor-bariton, și o știe stăpâni și modula după plac, încât ar produce efect și pe scenele teatrelor mari. D-șoara Tulia Bogdan, primească deosebitele noastre felicitări pentru dextera acompaniare a frumosului cântec.

A urmat punctul IV. „Școala veche și școala nouă“, dialog de Iuliu Groșoreanu (Galșa) predat de d-nii Teodor Cherechean (Galșa) și Ioan Halmagian (Pâncota). Dialogul lucrat cu multă pricepere de fruntașul nostru învățător Groșorean, binecunoscut publicului prin dexterele sale scrieri, a fost perfect predat de diletanții Cherechian, „Școala veche“, reprezentată prin un învățător bătrân cu o pipă lungă, venind dela pomeni și cântând „Isaia danțuște“, și Halmagian, „Școala nouă“, un învățător tiner — modern. Dialogul binepredat a produs mult haz și a fost cu prisosință răsplătit prin aplauze. — La fine a fost aclamat și chemat la rampă vrednicul autor.

A urmat „Numele tău“ frumoasă și plină de dulci melodii compoziția neuitatului nostru compositor C. Porumbescu. S'a cântat de 4 învățători (cuartet solo) Ioan Huiu (ten. I.) Tr. Debeleac (ten. II.) Adrian Ungurean (bass I.) și Alexiu Doboș (bass II.). Pe cât de frumoasă pieza, pe atât de bine a fost cântată și recântată. Publicul a răsplătit pe bravii diletanți cu aplauze binemeritate. Acesteia i-a urmat earăși un product de rară valoare muzicală a lui C. Porumbescu, „Balade“ pentru violină și pian cântate de Ștefan Ștefu (Abrud) violina și d-ra Terenția Ungurean (C. Cheri) pian. Aici am avut să admirăm două tinere talente muzicale. Dl Ștefu, învățător în Abrud (de altfel fiul Șiriei) are pregătiri muzicale de conservator și manuiază arcușul cu destulă dexteritate; ear d-șoara Ungurean e o pianistă de primul rang, și prin urmare ne-au încântat cu cântecul lor perfect. Publicul i-a chemat cu insistență la „bis“ — și D-lor revenind ni-au farmecat cu o frumoasă „horă“. — „Epigonii“ nemuritorului Eminescu a fost declamat liber și cu mult efect de A. Ungurean (C. Cheri). „Te chiamă privighitoarea“ și „Ști-t tu mândră“ de G. Dima cântate de I. Kőrösladányi (cleric abs.) acompaniat la pian de d-șoara Hortensia Bogdan. D-șoara Bogdan a acompaniat foarte corect și precis. Mulțumirea publicului și aici a culminat într-o i poști să repeteze.

„Herșcu Boccegiu“ — monolog de V. Alexandri, predat cu istețime de tinerul învățător Tr. Debeleac (Draut) a produs mare ilaritate. Pe la noi e cu neputință să vezi un adevărat Ovreu-precupeț (tandler) din România. Dl Debeleac ni-l'a arătat în adevărată figură.

Incheierea concertului s'a făcut cu „Despărțirea Basarabiei“. — Acest cântec de despărțire a Basarabiei de mama-sa România, totdeauna va fi ascultată cu duioșie.

A urmat apoi pe recerea de joc cu animație adevărat românească, și a ținut până la adevărată ziuă. Că cine a luat parte la aceste petreceri culturale-românești, nu putem da samă. Și n'am fi putut da, nici să fi avut io mână și condeie. Au fost cum zice Romanul: „Câtă frunză și carbă!“ — Să trăiască!!

Ședința III-a.

În ședința a treia, de Marți dimineata, s'au cetit disertațiunile „Cestiunea pedepselor corporale“ de Pavel Dârlea învățător în Boroșineu și „Cum să se propună religiunea în școala populară“ de Liviu Dublea, — două lucrări serioase.

A urmat apoi referada comisiunilor esmise pentru censurarea rapoartelor.

Dintre conclusele admise pe baza acelor referade, relevăm următoarele:

1. Acceptarea ortografiei „Academiei Române“ în toate actele Reuniunii și pentru cărțile didactice.

2. Orientarea în terminologia școlară după terminologia din cărțile similare din România. Adunarea generală se va ține în anul viitor, în urma invitațiunei, la Giula.

Președintele închizând adunarea generală, mulțumește membrilor pentru interes și participare, și sfârșește aducând elogiul reprezentantului P. S. Sale dlui Episcop, pentru duhul ce a adus în mijlocul Reuniunii.

NOUȚĂȚI.

ARAD, 2 Septembrie 1904.

— O rară sărbătoare. Aflăm că dl I. Pușcariu, septemvir, membru al Academiei Române etc. împlinește în curând 80 de ani, din care cident frații și fi și nepoții săi s'au înfrunțat Bran și i-au pregătit o sărbătoare familiară pe ziua de 22 August 4 Septembrie a. c.

— Fuga principesei Luisa de Coburg, Sarda, cărui i-se poate asemăna numai fuga principesei Chimay și fuga moștenitoare de saxonă Luisa (azi contesa de Montignoso), vede că nu s'a terminat. Este știut cum născută femeia și-a părăsit bărbatul pentru a se cu un locotenent cracheler pseudo-conte Matias Keglevich Géza (care prin documente false a fost de conte). După-ce usuratică femeia a fost părțită cu forța de cavalerul ei, a fost supusă cercetării minunțioase medicale, și constatându-i-s'au ivit simptome de nebunie a fost internat într'un sanatoriu pentru alienați din Drezda. După această întâmplare și eroul a fost aruncat pușcării pentru-ca falsificase o grămadă de acte. Adevărindu-se crima, pseudo-contele Matias a fost lipsit de rangul ce avusă și condamnat la nișă, care pedeapsă în fine după-ce șezusă în închisoare a fost grațiat din partea Majestății Sale. Știu de aici, primul lui gând a fost să se întâlnească cu principesa, de care nu se putea de altă apropiu de fel.

Văzând că nici un plan nu-i succedea întru a reînvi în ediție nouă scandalul de mai înainte s'a pus de a scris o carte asupra amorului său de scârbos, adunând și date pentru a demonstra „inocența“ sa prin revisuirea procesului.

Acum însă de-odată vine știrea senzenală cu iuteala fulgerului că principesa a fugit de la băile Elster, unde venise la cură și sta sub tratament severă. Este mai pe sus de ori-ce îndoială, această fugă a fost pusă la cale de către exlocotenentul pseudo-conte cu ajutorul câtorva agenți bine plătiți. Se zice că pe automobile a fost dusă ori în Svițera, ori în Franța, unde se află în siguranță.

— Un turneu de conferențe românești. Dl Alexandru P. Vojen, membru al societății universitare din Regat a obținut dela Ministerul de interne unguresc invitațiunea de a face o serie de conferențe, în locurile țările românești din Ungaria.

Dl Vojen va vorbi despre „Carmen Sylva“ și despre „Problema nemuririi“.

Itinerarul turneului care îmbrățișează toate centrele de populație românească începe cu Aradul, unde dl Vojen va călători pe Sâmbăta seara (sala „Milleniu“, ora 8¹/₂ despre „Carmen Sylva“ și Lună seară (sala și oră) despre „Problema nemuririi“. În numărul de mâne vom publica itinerarul de conferențe al oratorului.

Românii din Arad vor avea în acestă două seri de estetice plăceri.

— Luptele cele mai însemnate. Luptele cele mai însemnate din secolul trecut nu s'au ținut cu privire la numărul combatanților, ci și la rezultatul de războire au fost următoarele: La Waterloo Napoleon a dispus de 181.700 soldați, ear la Austerlitz de 128.600. Perderile ambelor părți în război au fost 55.800 oameni. Austriacii au apărut bărbătește respingând pe Francezii în pierrea satului Austerlitz lupta s'a reluat, în care Napoleon a bătut cumplit armata prusiană. La 1815 a fost lupta dela Lipsca. 301.500 soldați de ai federațiilor (Austriaci, Prusii, Ruși) și Francezii au stat aici 3 zile aproape necurmat foc. 53.000 de morți au acoperit câmpul de război părăsit de Napoleon în fugă mare până la Leipzig și 60.000 a fost numărul celor vulnerați. La 1806 a fost lupta la Königgratz la care erau angajați 220.980 Prusii și 215.134 Austriaci și Saxoni nărechia noastră a fost aci trecută de către torioșii Prusiani pe sub furcile caudine. Pierderile Prusianilor au fost de 9172 oameni, ear Austriacilor de 44.313, în care număr se cuprind și răniți. La 1870 a fost lupta de lângă Gravelines 187.000 Germani în 112.900 Francezi în învingătoare șeală exasperată se sforțau să procure gloria triei lor. Germanii au pierdut în această luptă 20.230, ear Francezii 12.270 oameni.

Ministrul lucrărilor publice din România Baile Erculane. Ni-se scrie: Ministrul lucrărilor publice din România, Dl. Emanuel Erculanu însoțit de dl. inspector general H. ... înțelegând inspecțiunea șoselelor din Mehedintza trecut în 25 Aug. din T.-Severin la Erculane. Venind incognito nu i-s'a putut ... având întreaga excursiune caracterul călătorii de plăcere.

După masă a cercetat valea romantică a ... iar seara a petrecut-o în salonul de ... în societatea sa pe foștii ministrii T. ... I. B. Izvoeanu, deputatul Dr. Beni- ... directorul monop. C. Otulescu, medicul Dr. Al. Crăciunescu, A. Pomponiu Esc. ... masă plăcut surprins auzind în jurul său ... română: asemenea cântecele execu- ... capela militară au fost în preponderanță ... române

Pe 26 l. c. a cercetat dl. ministru și dl. ... tor general condus de Doc- ... Al. Crăciunescu — în a cărui jur s'a ... în sezonul acesta cea mai mare parte a ... române — toate instalațiunile și sur- ... rilor, rămânând mulțumit de cele văzute ... rațiunile date. Peste 1 1/2 oră a durat aceasta ... care se pare a avea scopul de a întro- ... și la băile din regat ameliorării însemnate. ... soțit de o parte a clientelei din băi, Esc. ... răsrit cu trenul de 1 oră stațiunea bal-

Nostimadă. Scrierea despre proiectata ... tate din Alba-Iulia s'a reproduș în unele ... România spunându-se, că acea universi- ... mână catolică (desfigurată din romano-ca- ... ear „Buk. Tagbl.“ reproduce numita știre ... arca: „Eine rumänische Universität in Sie- ... gen“.

O comună fericită. În acest secol al fă- ... minciunii, calumniatorilor și răută- ... nu e lucru de toate zilele a afla oameni ... de chemarea lor, oameni virtuoși, demni ... crederea și lauda deaproapelui lor. Unul ... acești oameni virtuoși e și dl. Teodor ... notar cercual în B. Lazuri (Bihor). Lu- ... căpetenie pentru a dobândi încrederea ... lui este a nu vorbi multe, ci a face multe, ... adevărate fapte bune și demne de urmărit. ... acest principiu e călăuzit dl. T. Ocea. Nu ... dămincă sau sərbătoare în care să nu ... biserica, ca un bun creștin, dând exemplu ... lui și îndemna la religiozitate. Și poporul ... tă. Când sosește timpul școlii, la dis- ... elevilor sunt cărți cumpărate tot de dl. ... așa, că harnicul învățător, George Neagu, ... să-și împlinească datoria cu deplină în- ... re. B. Lazuri are mulți locuitori cu carte ... notar în zelul său de bun român, a adus ... sepele proprii un om pricepător la note. ... a format cu plugarii cor, primul cor de ... el în Bihor. Tot plugarii din B. Lazuri ... batorile Paștilor din 1899 au concertat cu ... succes în Beius.

Răul ce bântue mult poporul nostru este ... natul, ce provine din nepăsarea condu- ... torului. Acest rău însă în B. Lazuri ... răspândit, căci dl. notar nu se mulțumește ... cu îndeplinirea căsătoriei civile, ci con- ... pe țeran să-și facă datoria față de bi- ... întărind legătura căsătoriei după rându- ... mantuitorului. Am aflat la loc a le spune ... spre a arăta, cum poate o comună să ... fericită. Laudă se cuvine dlui notar.

Ziare și reviste studentești. În luna Oc- ... a. c. va apare în București sub titlul „Tri- ... univertară“ o revistă studentească, care ... redigată de un comitet de studenți și stu- ... sub conducerea dlui C. G. Popescu. — O ... de studenți va scoate cu ziua de 18 Sept. ... o foaie săptămânală sub titlul „Gazeta ... titor“, care se va ocupa exclusiv numai cu ... tate, carl privește studentimea.

Foc în institutul Sacré-Coeur din Iași. ... din România înregistrează știrea, că Săm- ... iscat un incendiu la o clădire a insti- ... Sacré-Coeur din Iași. Dându-se alarmă, ... terii au alergat la fața locului, dar au găsit ... institutului închise. Au venit și autorită- ... procurorul, dar toate somațiunile acestuia ... zădărnice, superioara institutului refuzând ... schidă poarta. Ziarele din România consi- ... procederea superioarei institutului drept un ... nesupunere față de legile țării, și cer pe- ... ea ei.

Comitetul aranjator din Timișoara publică următoarea programă

a festivităților, ce se vor aranja cu ocași- ... nea adunării generale a Asociațiunii la 21 și 22 Septembrie st. n. 1904 în Timișoara:

1. La 20 Septembrie întimpinarea la gară a comitetului central.

2. Tot în aceea ziua sara de cunoștință și cină comună în hotelul «Principele de Coroană».

3. La 21 Septembrie dimineața partici- ... parea la serviciul divin la biserica gr.-or ro- ... mână și cea gr.-cat română din Timișoara- ... Fabric.

4. La 11 ore înainte de amiază I-a șe- ... dință a adunării generale în sala mare a ho- ... telului «Principele de Coroană».

5. După amiază la 2 ore banchet tot în aceea sală.

6. Seara la 8 ore concert tot în aceea sală.

7. La 22 Septembrie la 10 ore înainte de amiază a II-a ședință a adunării generale.

8. Tot în aceea ziua după amiază la 4 ore ședință festivă a secțiunilor științifice- ... literare în sala mică a hotelului «Principele de Coroană».

9. Sara petrecere de joc în sala mare a hotelului.

În Timișoara cortele private pentru pub- ... licul, care vine la adunarea generală, nu stau la dispozițiune, fie-care oaspe poate căpăta chilie numai în hotel; deci toți aceia, cari voesc a participa la adunarea generală, sunt rugați până inclusive 18 Septembrie a comanda chilie la președintele comisiunii de incuarterare Dr. Aurel Cosma avocat în Timișoara, căci alt-cum comisiunea de incuarterare, fiind mare circulația călătorilor străini în Timișoara, nu va fi în stare a acvira chilii cerute la timp întârziat; tot-odată sunt rugați cu aceasta ocașiune a înștiința că voește ori nu a participa la banchet, ca comitetul aranjator să se poată de timpuriu orienta.

Dacă oaspeții, cari comandează, cortel vor înștiința, că cu care tren ajung la Timișoara, la gară vor fi așteptați de membrii comisiunii de cuarterare, ca să le comunice că pentru fie-care oaspe în care hotel e chilia comandată.

Timișoara, la 19 August 1904.

Comitetul aranjator.

Felurimii.

Un detectiv vestit. Meville unul dintre cei mai vestiți detectivi, (polițist secret) trece în pensiuine cu finea lunii acesteia. Meville a fost polițist secret la poliția din Londra și din pricina, că trece în pensiuine toate gazetele engleze să ocupă de vestitul polițist spunând multe date frumoase din viața lui. Poliția engleză are o secțiune (clasă) separată, cu sediul în ministerul de interne, care are datoriința a îngriji de viața regelui și a membrilor casei domnitoare, atunci când călătorește în țări străine și a apăra viața domnitorilor streini, cari merg la Londra spre a vizita pe regele Angliei. Melville a fost conducătorul acestei secțiunii. El și-a început cariera ca simplu polițist și numai prin istețimea lui dovedită de mai multe ori a putut ajunge conducătorul celor mai gingașe secții a poliției engleze. Pe regina Victoria dînsul a petrecut-o în toate călătoriile în străinătate și tot-deauna și-a împlinit datoria cu atăta istețime încât regina la toată ocașiunea îi dona câte un lucru prețios. Pe regele Eduard tot dînsul l'a petrecut în lungile sale călătorii pe uscat și viața regelui era depusă în mâna lui. Melville a purtat grija și de viața Țarului care, ca moștenitor de tron, a mers la nunta lui Eduard în Londra. Cu această ocașiune Țarul l'a rugat să-i arate cele mai interesante, dar tot-odată și cele mai primejdioase locuri criminale și păcătoase ale marelui oraș Londra, — a-

decă acelea locuri unde se țeș cele mai infricoșate conspirațiuni cari apoi de multe ori să fac în Rusia.

De viața regelui Germaniei Melville a purtat grija de câte ori a umblat prin Anglia. În contra anarhiștilor Melville a purtat un resbel crunt și încă cu succes. Dînsul a fost primul care spre a înfrânge pe anarhiști, s'a pus în înțelegere cu cei mai buni polițiști din lume și de multe ori a deținut pe cei mai periculoși anarhiști, încă înainte de ași fi putut îndeplini planurile. Anarhiștii o știau aceasta și îi erau cei mai aprigi inamici. Nu odată au încercat să-l omoară, dar istețimea lui tot-deauna l'a mântuit. După trecerea în pensiuine, Melville își va scrie biografia, care de bună seama va fi din cele mai interesante biografii a bărbaților din toată lumea.

Licitațiune minuendă.

Pentru renovarea bisericii rom. gr.-or. din Călacea (comitatul Timiș, p. u. Orcyfalva), se escrie licitațiune minuendă verbală și cu oferte închise, cu prețul de exclamatione 2745 cor. 63 fil.

Reflectanții înainte de licitațiune au să depună vadiu 10% în bani gata sau în hârtii de valoare acceptabile.

Planul, preliminarul de spese și condițiunile de renovare, se pot vedea la oficiul parochial din loc.

Licitațiunea verbală se va ținea Lună în 30 Aug. (12 Sept.) a. c. la 11 ore înainte de amiază în localitatea școlii confessionale din loc, ear ofertele închise, se pot presenta la oficiul parochial numai până la 9 ore înainte de amiază a aceleiași zi.

Călacea la 18/31 Aug. 1904.

Comitetul parochial.

2049 tkvi szám 1904.

Arverési hirdetmény kivonat.

A borosjenői kir. járásbírószág mint telekkönyvi hatóság közlirre teszi hogy a „Victoria“ takarékos és hitelintézet aradi, a borosjenői takarékos pénztár, borosjenői és vidéke gazdasági és hitel ösvetkezete borosjenői ezégek, Eles Armin és Löbl Gyula aradi lakosoknak, László Albert borosjenői lakos végrehajtást ezenvedő elleni 900 korona, 292 kor. 82 fillér, 2100 korona, 290 korona és 3438 korona tőke követelés és járulékal iránti végrehajtási ügyében az árverést elrendelte, minek folytán az aradi kir. törvényezék és a borosjenői kir. járásbírószág területén fekvő és a borosjenői 72 számú telekjegyzőkönyvben A I. 2 sorl 1624 hr. szám alatt foglalt szántóföld 656 korona kikiáltási árban az 1904 évi szeptember hó 29 napján délelőtt 10 órakor a borosjenői kir. járásbírószág 10 számú hivatalos helyiségében megtartandó nyilvános árverésen következő feltételek alatt fog eladtni u. m.:

1. Ha a kikiáltási áron felüligéret nem tétetik, — az elárverelendő ingatlan a kikiáltási áron alól is elfog adatni.

2. Arverési kívánók tartoznak az ingatlan becsárának 10%-át vagyis 65 kor. 60 fillért készpénzben, vagy az 1881 november 1-én kelt 3333 számú igazságügy miniseri rendelet 8 §-ában kijelölt óvadékképes érték papirokban a kiküldött kezelihez letenni, vagy az 1881: 60 tez. 170 §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál történt előleges elhelyezéséről kiállított elismervényt átszolgáltatni.

3. Vevő köteles a vételár három egyenlő részletben és pedig az első az árverés jogerőre emelkedéséről számított 15 nap alatt, — a másodikat ugyan azon naptól számított 30 nap alatt, — a harmadikat pedig ugyan azon naptól számított 45 nap alatt, — minden egyes vételári részlet után az árverés napjától számított 5% kamatokkal együtt szabályszerű letéti kérvénykapesében az 1881: december 6-án 39425. I. M. szám alatt kelt rendeletben előirt módon a n. buttyáni kir. adóhivatalnál, mint bírői letétpénztárnál befizetni.

A bánat pénz a bíróság az utolsó részletbe fogja beszámítani.

Az árverési feltételek többi pontjal a hivatalos órák alatt ezen kir. járásbírószág telekkönyvi hatóságánál, Borosjenő, Bokszeg és Sikula községek előljárásgainál meg tekinthetők.

Borosjenő, 1904 évi június hó 30-án.

Kir. járásbírószág mint telekkönyvi hatóság.

357

Székely, kir. albiró.

Struguri frumoși și bunți de masă.

Se află la George Dirlea în Gașa (u. p. Világos) prețul unui coșiu de 5 kgr. 3 cor., dela 5 coșuri în sus mai eștin, se trimite franco. Mai puțin de 5 coșuri nu se trimit cu trenul.

Editor-proprietar: George Nichia

Redactor responsabil: Ioan Bănuș-Sîrbianu.

Asortiment bogat de tot felul de pardesiuri și de Ulster de cauciuc.

Fondat 1874.

A V I S!

Telefon p oraș și com. 534.

Am onoare a aduce la binevoitoarea cunoștință a publicului atât din loc cât și din provincie, că cu începerea sezonului de școală au sosit în magazinul meu nouă costururi gata pentru bărbați și băieți deci cel ce voește să târguiască eștin și bine să se adreseze cu încredere deosebită la firma mea recunoscută, deja demult ca solidă, unde se economisează cel puțin 20%. Spriginindu mă pe vechiul meu renume, de care m'am bucurat până acuma, îmi iau voia a ruga pe onor. public, ca toate cele de lipsă să le procure din magazinul meu de haine gata pentru bărbați și copii.

Cu perfectă stimă:

MOSKOVITZ ZSIGMOND

A R A D, EDIFICIUL TEATRULUI.

Prețuri solide și culante.

Croiul elegant.

346

Comande din provinciile se efectuează prompt

Rogat assortment de haine pentru vânători.

Novitate de costumuri „Francisc Iosif“.

Mai nou!

Havelocuri de
toamnă

Pardesiuri pentru dame

Cu începerea sezonului de școală.

pentru dame

Pardesiuri pentru fete și copii.

Bluze de modă după croiul cel mai
nou și bluze cu mâneci.

Bazarul pentru costumuri de dame al lui

S T E R N M. A.

A R A D,

ANDRÁSSY-tér, vis-à-vis de noua biserică a Minorităților.

Fondat în anul 1875.

Telefon pentru oraș și comitat 238.

KALMÁR JÓZSEF

prăvălie de aparate electrice.

ARAD, Salacz-utca 2.

341

Are în deposit:

bicicle de primul rang

precum și toate părțile constitutive pentru
bicicle, gumi și lămpi de acetylen!

In atelierul său

reparează, transformă și mărește bicicle
cu roate mobile.

Primește emailarea de bicicle în foc, ni-
chelarea părților constitutive de bicicle,
sau ori-ce reparațiuni de felul acesta.

— Condițiuni de plătire favorabile. —

Montează:

telefoane cu încopciare de
cere ori catrală.

Telefoane mici de case,
instalări de clopoșele e-
lectrice, ori repararea
acestora.

— Prețuri culante. —

Are în deposit:

Mașini de cusut SINGER

Mașine cu suveică rotunda sistem Singer
ori mașini de cusut pentru odă.

In atelierul său

se primesc tot felul de reparațiuni ap-
ținătoare acestei branșe.

Se primesc reparațiuni de mașine de
brodat în rate favorabile lunare.

Nr. Telefonului pentru oraș și comitat 238.

In atențiunea părinților!

Este de recomandat, ca haine pentru copii să se procure din prăvălia de haine pentru bărbați a lui

FRANK LEO

Andrassy-tér 9 szám. (vis-à-vis de biserica nouă a Minorităților).

Unde se pot căpăta acum cu apropierea sezonului de toamnă pentru prețurile cele mai ieftine și solide hainele cele fine și confecționate după ultima modă.

Asortiment bogat de stofe indigene și externe.

Se primesc comande după măsură.

Căputurile de vînători

pregătite din postav tivit impermeabil care se confecționează în atelierul meu.

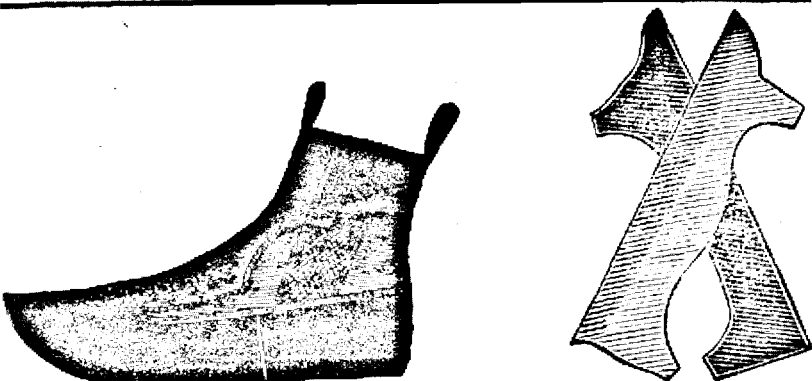
Croiul recunoscut cel mai bun.

Prețuri solide!

Telefon pentru oraș și comitat.

Serviciu prompt!

Nr. Telefonului în loc și în comitat 407.

Asortiment de piei de fabrică

al lui

322

Weisz și Rosenberg

ARAD, Prăvălia principală: Szabadság-tér 1. szám

Cel mai mare asortiment bogat în Ungaria de Sud în tot felul de mărfuri de piele indigene și din străinătate, articole și instrumente pentru călciunari, pielari, compactori, frênari. Lucruri pentru ghete se pregătesc după măsură în timpul cel mai scurt și în modul cel mai exact. Comandele postale se îndeplinesc cu deosebită îngrijire.

Asigurați contra focului: case, bucate, mobile, vesminte, mărfuri!

Asigurați: viața, zestre, capital de întreprindere, rente, cazul morții, spese de înmormântare!

Agentura principală în Arad.

A BANCEI GENERALE DE ASIGURARE MUTUALE SIBIENE

„TRANSYLVANIA“

primesc oferte pentru asigurări din comitatele: Arad, Bichas, Bihor, Cenad, Caraș-Severn, Irimș și Torontal și le efectuează pe lângă cele mai favorabile condițiuni:

1. În ramul vieții: capitale cu termen fix, rente, zestre pentru fetițe, capital de întreprindere pentru feciori, pe caz de moarte, spese de înmormântare. Aceste din urmă dela 60—500 cor. se plătesc la moment în ziua morții întimplată;
2. În ramul focului: plăcări de tot felul, mobile, mărfuri, produse de câmp ș. a.;
3. Contra furtului de bani, bijuterii, valori, haine, revizite ș. a. prin spargere;
4. Contra grîndinei: grînă, secară, orz, cucuruz, ovăs, viă (vînea), plante industriale: cânepă, in, hîmz, nutreturi, tabac ș. a.

Deslușiri se dau și prospecte se pot primi la agenturile noastre locale și cercurile mal în fiesce-care comună și direct prin

Agentura principală „Transsylvania“ în Arad.

Strada Széchenyi nr. 1. — Telefoa nr. 699.

423 — 168

Asigurați contra furăturilor prin spargere: bani și tot ce aveți de preț!

Asigurați contra grîndinei: cucuruz, grînă, secară, ovéz și toate plantele economice!

Baie de cadă „DIANA“

ARAD, Halász-uteza 1. szám.

Băi de cadă 50 bani, 70 bani, 80 bani și 1 coroană.

APĂ DE APADUCT.

Cerem numeroase visite.

özv. VADNAI LÁSZLONÉ.

Băile stau la dispoziție dela 5 ore dimineața până la 10 ore seara.

Nr. telef. pentru oraş şi comitat 509

Imprumut de bani cu amortisare

de 10, 15, 20, 25, 30, 35, 40 şi 50 ani
 pe mosii . . . cu amortisare de capital şi de interese corespunzătoare de 4⁰/₀ şi 4¹/₂⁰/₀.
 pe case în Arad | de 4¹/₂ — 4³/₄⁰/₀.
 Credit pentru zidirea de case noi.

Institutul pentru credit fonciar din Sibiu

m'a însărcinat singur pe subscrierul cu mijlocirea afacerilor de imprumutare în Arad, comitatul Aradului şi în cercurile Gyula, Csaba, Bichis şi Orosháza din com. Bichişului. 215

Imprumuturile institutului din Sibiu şi până aici erau foarte căutate, iar în timpul din urmă tabelele au devenit atât de estine, încât sunt şi de cât imprumuturile dela institutele din capitală mai considerabil de favorabile.

D'aci înainte mă voi nizu şi mai mult să servesc publicul cu afaceri de imprumuturi cât se poate mai iute, punctual şi mai prompt. Şi până aici firma mea a fost cea mai solidă şi recunoscută ca cea mai deamă de încredere.

Spese anticipative nu sunt, ba anticipez şi speşele de intabulare şi îndeplinesc convertirile.

Representanţa pentru mijlocirea de imprumuturi a institutului de credit fonciar din Sibiu a lui

SZÜCS F. VILMOS**ARAD, Boros-Béni-tér 22 szám.**

Primesc pe lângă onorar acuisitori de afaceri abili şi demni de încredere.

Cereţi catalogul de preţuri!

Telef. p. com. 395.

Telef. p. oraş 395.

Recomand

347

domnilor voluntari

magasinul meu de uniforme militare
 din care ies cele mai

elegante şi cele mai fine uniforme

pentru

soldaţi de ori-care armament.**Sugár József**

croitor de uniforme pentru soldaţi şi haine
 engleze pentru domni.

ARAD, Andrásy-tér 20 sz.

La cerere trimit în provincie pe încredinţatul
 meu ca să ia măsură.

Cereţi catalogul de preţuri.**Preţuri fixe!**

Telefon p. oraş şi comitat Nr. 457.

Fondat la 1845.**Preţuri fixe!**

Telefon p. oraş şi comitat Nr. 457.

Neumann M.

furnisor de curte ces. şi reg.

Magazin de haine pentru bărbaţi, băeţi şi fete**ARAD, lângă hotelul „Crucea albă“.**

recomandă asortimentul său bogat de haine gata şi de calitate cea mai bună. 350

Costumuri gata pentru bărbaţi:

Costum sacco cu ştrafură	coroane	26—30
„ de şeviot cu ştrafură	„	35—50
„ „ vênăt de Zsolna	„	30—44
„ din cele mai noue stoffe de modă „	„	36—50

Pardesiuri pentru bărbaţi:

Ccnuşă întunecat ori drapp coachmen.	coroane	24—36
Din şeviot fin vênăt ori negru	„	24—50
Din şeviot englez ccnuşiu întunecat	„	30—50
Diă stoffă dublă ccnuşie întun. şi cu ştrafură „	„	34—44

Costumuri pentru băeţi:

Costumuri de marine din şeviot vênăt	coroane	14—20
„ din cangarn, ccnuşiu, vênăt	„	14—22
ori drapp	„	14—22
Costumuri de şcoală din şeviot de Zsolna	„	10—18
Costum de vênători din loden ccnuşiu	„	16—24
Costum pentru băeţi cu pantaloni scurţi	„	16—25
din stoffă cu ştrafură	„	16—25
Costum pentru băeţi cu pantaloni lungi	„	22—35
Pardesiu v. întunecat şi drapp pentru	„	13—18
băeţi	„	13—18

Comande de haine după măsură se efectuesc prompt.